№ 34 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

הײנט 8 זײטען

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 10057, פון אדמיניסטראציע 10047. | זונטאג, פ' בשלח, י"א שבט תר"צ | 9 lutego 1930 r. | 23־טער יאהרגאנג.

ב.ב.-קלוב פאר אפשאפען די אונבעריהרליכקייט פון די סיים-דעפוטאטען?

מארגען בעגייט די ארבייט די קאמיסיע אויסצופארשען דעם ענין טשעכאוויטש

ווארשא, 8. (טעל.) הײנט איז פארגעקומען א זיצונג פון סיים-קלוב. די זיצונג איז געווען א פערטרויליכע. עס איז באטראכט געווארען די פראגע אנצונעהמען אן אקציע געגען סיים-מארשאלעק.

ווײטער איז בעשלאסען געווארען ארײנצוטראגען אין סיים א פראיעקט, אז די דעפוטאטען זאלען זיך אפזאגען פון זייער אונבעריהרליכקייט. אלע דעפוטאטען פון ב. ב. קלוב זענען גרייט מוחל צו זיין אויף זייער אונבעריהרליכקייט.

מארגען בעגייט די ארבייט די קאמיסיע אויסצופארשען דעם ענין טשעכאוויטש

ווארשא, 8. (טעל.) מארגען האלט אפ די ערשטע זיצונג די סיים-קאמיסיע, וואס איז אויסגעוועהלט געווארען זיך צו פארנעהמען מיט'ן ענין פון געוו. פינאנץ-מיניסטער טשעכאוויטש.

די שווערע לאגע פון יודישען האנדווערקער

ווארשא 8. פעברואר (טעל.) די יודישע האנדווערקער ארגאניזאציע האט צוזאמענגערופען א פרעסע-קאנפערענץ אויף וועלכער די האנדווערקער-פארשטעהער דעפ. ראסנער און אנדערע האבען רעפערירט וועגען דער שווערער לאגע פון יודישען האנדווערקער. אייניגע בראנזשעס ווי די שיך שטעהט פאר א פולשטענדיגער רואין.

אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון דער מאנדאט קאמיסיע
קומט פאר דעם צווייטען אפריל

גענף, 8. (יט"א) דער סעקרעטאריאט פון פעלקער-בונד האט ערקלערט, אז די אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון דער מאנדאט קאמיסיע איז בעשטימט געווארען אויף דעם 2-טען אפריל. דער דאזיגער טערמין איז אבער בלויז א וואהרשיינליכער, ווייל ס'איז נישט בעוואוסט, צי ביז יענעם טערמין, וועט די ענגלישע אויספארשונגס-קאמיסיע שוין האבען פערטיג געמאכט די בעריכטען.

פראטעסט פון פוילישע סוחרים געגען ערלויבען יודען האנדלען אין זונטאג

ווארשא 8 פעברואר (טעלעפ.) אין שייכות מיט'ן פראיעקט פון א נאוועלע צים געזעץ וועגען זונטאג-רוה. לויט וועלכען עס זאל ערלויבט זיין יודען צו האנדלען אייניגע שעה זונטאג, האבען די פוילישע סוחרים-פעראיינען אונטערנעמען א געגען אקציע. עס זענען איינגעארדענט געווארען פראטעסט-פערזאמלונגען אויף וועלכע זיי נעמען אן פראטעסט רעזאלוציעס.

כוליגאנישע סטודענטען בעפאלען יודען אין טשערנאוויץ

טשערנאוויץ, 8. (יט"א) אנטיסעמיטישע סטודענטען זענען בעפאלען אין א צוג יודישע פאסאזשירען און זיי מערדערליך געשלאגען. דערונטער דער רבי פון צוטאבא (בוקאווינע)

Panflavin- w PASTYLKACH dla ochrony przed zapaleniem gardła i zaziębieniem. Do nabycia w aptekach

בעפרייט א בויקאט-אגיטאטאר אין יפו אויף קויציע

ירושלים, 8. (יט"א) דער שייך מוסאפא, וועלכער איז ארעסטירט געווארען פאר אנפיהרען די בויקאט-אגיטאציע אין יפה נעגען יודען איז בעפרייט געווארען אויף קויציע. דער מוסולמענישער אראבישער קאמיטעט האט פאר איהם געמאכט א פנימער ליכע אויפנאהמע.

קאאפעראטיווע האנדווערקער-באנק אין לאדז

BANK SPÓŁDZIELCZY

פאלודניאווא 4 טעלעפאן 126-07 עקזיסטירט פון יאהר 1911

פאלודניאווא 4 טעלעפאן 126-07 עקזיסטירט פון יאהר 1911

נעמט אן אינקאסע-אויפטראגען אויף אלע שטעט און שטעטלעך אין פוילען

און אויך אין אויסלאנד און עס ווערט אויסגעצאהלט אין טאג פון איינגעהן.

די באנק ערטיילט אוואנסען אויף די אינקאסע-פארטפעל ביז 50%

מיט אכטונג דער ראט און די פערוואלטונג

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 53 יאהר מיין ליבע פרוי אונזער טייערע און אונפערגעסענע מוטער

נ"ע בראנא טאגעליכט

געבוירענע טוגענדהאלד

די לויה קומט פאר היינט זונטאג, דעם 9 פעברואר 1930 3 נאכמיטאג פון טהרה-הויז, וועגען וואס עס מאכען בעקאנט אין טיפען צער

מאן, טעכטער זוהן און איידעמס.

מען בעט נישט אפצוגעבען קיין קאנדאלענץ-בעזוכען.

אונזער ג' פערוואלטונגס-מיטגליד ה' **חיים בוים**

צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכער

נ"ע מוטער

דריקען מיר אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל.

די פערוואלטונג פון בעקער-צעך

Aufgebot.

Es wird zur allgemeinen Kenntnis gebracht, dass 1) der Schmiedegeselle Eduard Hittinger wohnhaft in Klein Roschau (Jobbowitz Freie Stadt Danzig), Sohn der verstorbenen Ida Hittinger, ohne Beruf, zuletzt wohnhaft in Jobbowitz

2) die Frieda Luise Hedwig Hoffmann, ohne Beruf, wohnhaft in Klein Roschau (Jobbowitz Freie Stadt Danzig), Tochter des Landarbeiters Bernhard Hoffman und seiner Ehefrau Auguste geborene Praschnau, beide wohnhaft in Klein Roschau, **die Ehe miteinander eingehen wollen.**

Jobbowitz am 27 Jan. 1930. Freie Stadt Danzig.

Der Standesbeamte

אנאנסירט נאר אין „לאדזער טאגעבלאט"

פאלקס-אוניווערסיטעט ביי דער ציוג. ארגאניזאציע

היינט, זונטאג, 9/2, 8.30 אווענד אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגיעלניאנא 4)

א פארלעזונג

אויף ד.ט.: „יודען אלס ענטדעקער און ערפינדער"

רעפערענט: **רעד. י. אוגער**

דער איינגאנג פריי!

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבען קוזין

לעאן ווילטשקאווסקי מיט פרל. **סאלא ווייך**

גראטולירען און ווינשען פיל גליק

סאלא כרול

י. מ. האמבורסקי.

שאַרפער ארויסטריט פון די אוקראַנישע דעפוטאטן געגען אינערן-מיניסטער יוזעווסקי

אינצידענט צווישען סיים-מאַרשאַלעק און דעפ. קאַשטשאַלקאָווסקי. — אבסטרוקציע פון די אוקר. דעפוטאטען

די בודזשעטען פון אינערן- און האנדעלס-מיניסטעריום אויף דער נעכטיגער זיצונג פון סיים

וואַרשאַ, 8. (טעל.) באַלד אין אָנהויב פון דער הײַנטיגער סיים-זיצונג איז פאָרגעקומען אַן אינצידענט צווישען סיים-מאַרשאַלעק דאַשינסקי און דעפ. קאַשטשאַלקאָווסקי (ב.ב.) וועלכער האָט פאָרגעוואָרפען דעם מאַרשאַלעק, אַז ער פירט מעגדענציעז די זיצונגען.

מען טרעט צו באַטראַכטען דעם בודזשעט פון אינערן מיניסטעריום. דער רעפערענט דעפ. פוטעק (ו. ד.) נאָכדעם ווי ער רעדט אַרום די באַזונדערע פאָזיציס פון דעם בודזשעט, גייט ער איבער צו דער פּאָליטישער טעטיגקייט און זאָגט, אַז אַזוי ווי דער סימבאָל אין יוסטיץ מיניסטעריום איז דער געוו. יוסטיץ מיניסטער צאַר, אַזוי הערשט אין אינערן-מיניסטעריום די מעטאָדען פון געוו. מיניסטער סקלאַדקאָווסקי. צו דעם מוז קומען אַ סוף. מיט צופרידענהייט צייכנט דער רעדנער די ווערטער פון נײַעם מיניסטער, אַז די טענדענץ פון זײַן רעגירען וועט זײַן רעכטליכקייט און אַ פּאָליטישקייט אין דער אדמיניסטראַציע. די שטעלונג פון מיניסטער איז אָנגענומען געוואָרען מיט צופרידענהייט פון אַלע סיים-קלובען, אַפילו פון ב.ב. (הײַ-טערקייט אין זאַל.)

אין דער דיסקוסיע האָבען זיך באַטייליגט דעפ. דובאָווסקי (ב.ב.) דעפ. רזשעגנזשעלעווסקי און ראָן האַלט אַ לאַנגע רעדע דעפ. האַרניעוויטש (ל.ד.). דער לעצטער רעדנער שטעלט זיך אָפּ אויף דער ערדע פון געוו. פּרעמיער שווי-טאַלסקי אין דער וואַרשאַווער פילהאַר-מאָניע, אין וועלכער ה' שוויטאַלסקי האָט געזאָגט צוו. „אנד.“ אַז אין פאַל די ענדערונגען וועט קומען צום רעגירונגס רודער וועט זי מוזען ערלויבען אויף אַנטי-יודישע עקסצעסען, דערפאַר זאָגט דער רעדנער זענען בעת דער ממשלה פון אינערן-מיניסטער סקלאַדקאָווסקי פאָרגעקומען אַנטי-פּוילישע עקסצעסען ווי אין לודער קונאַ און די אַנטי-קאַטוילישע אין לעמבערג (!!)

ווייטער נעמט דאָס וואָרט דעפּ. ראָמבסקי (פּויערן גרופּע) ער האַלט אַ שאַרפע אָפּאָזיציאָנעלע רעדע און וועל-כער ער זאָגט, אַז אין פּוילען הערשט איצט אַ מיטעל-אַלטערליכער רעזשים, מען שלאָגט דעפּוטאַטען, מען באַפאַלט זשורנאַליסטען. דער רעדנער קען נישט האָבען קיין שום צוטרוי צום מיניסטער ווײַל ער איז אַרומגערינגעלט פון שלעכ-טע מעגליכקייטן. אויף די קרעסען ווערט גע-פירט אַ פּאָליטיק, וואָס קען אַרויס-ברענגען פון גרויל די רוהיגסטע מענ-שען. אַט צו דער אַרט מעטאָדען מוז געמאַכט ווערען אַ סוף.

עס רעדט דאַן דעפּ. מאַזשושגא (אוקר. ראַדיקאַלע פּאַרט.) די אוקראַינער קענען האָבען קיין צוטרוי צום מיניסטער יוזעווסקי, וועלכער, זײַענדיג אַ וואָ-לינער וואָיעוואָדע, האָט ער פערמאַכט די אוקר. בילדונגס-געזעל-שאַפט „ראַסוויטאַ“ ער זאָגט זיך אַרויס מיט שאַרפע ווערטער וואָס זענען גורם אַ שטורם אויף די בענק פון ב. ב. ווײַ-טער זאָגט דער רעדנער. אַז דער מי-ניסטער האָט אין סיים זיך אויסגעדריקט, דאָס ער וועט נישט ערלויבען אַרײַנצו-דרינגען די אוקר. געזעלשאַפט „אונדא“ אין וואָהלין. מינ. יוזעווסקי רופט זיך אָן, אַז ער האָט געזאָגט ניט „אונ-דא“ נאָר ער וועט ניט ערלויבען „בער-לין“ אַרײַנדרינגען קיין וואָהלין. דעפּוט. לעוויצקי גיט דאַן אַ צייכען, אויף וועל-כען אַלע אוקראַינישע דעפּוטאַטען פער-זאַמלען זיך פאַר די בענק פון די מי-ניסטאָרען. עס הערען זיך געשרייען „נידער מיט יוזעווסקי!“

דערנאָך געהען זיי צוריק אויף זייערע ערטער און לאַרמען כסדר נישט לאָזענדיג ווייטער פיהרען די זיצונג ווײַטער-מאַרשאַלעק רוג רופט די או-קראַינער צו אָרדנונג און ערקלערט, אַז ער וועט נאָכזעען די סטענאָגראַמע פון מיניסטערס רעדע און אויב ער וועט דאָרט געפונען די דערמאָנטע ווערטער וועט ער רופען דער מיניסטער צו אָרדנונג. דאָס בערוהיגט די אוקר. דעפּוטאַטען און מען טרעט ווייטער צו צו בעטראַכטען דעם בודזשעט פון האַנדעלס-מיניסטעריום. אין דער דיס-קוסיע בעטייליגט זיך דעפּ. ווישליצקי, וועלכער ווייזט אָן אויף די אוננאָרמאַלע פערהעלטנישען פון וועלכע עס לײַדט די יודישע בעפעלקערונג און דערפון אויך דאָס גאַנצע לאַנד.

עס קריטיקירט ווײַטער די עטאַטיזם-טישע פּאָליטיק פון דער רעגירונג דעפּ. דיאַמאַנד (פּ. פּ. ס). וועלכער זאָגט, אַז הגם ער זעלבסט איז פריהער געווען אַנ'-אָנהענגער פון עטאַטיזם, איצט אָבער זעהענדיג די טרויריגע קאָנסעקווענצען בעקעמפט ער איהם. מיט אַ גרויסער רעדע טרעט אויך אַרויס דעפּ. אײַזענ-שטײַן (יוד. „קאָלאָ“). ער זאָגט פון נאָמען „מיניסטעריום האַנדעל אי פּשעמיסלו“ איז פערבליבען בלויז די „אי“ ד. ה. ווײַל די טעטיגקייט פון מי-ניסטעריום לײַסטעט נישט קיין פאַר'ן האַנדעל כײַ פאַר דער אינדוסטריע. ער טראָגט דאַן אַרײַן אַ גאַנצע רײַהע יודישע פאָרשלאַגען. עס רעדט נאָך דעפּ. ריי-בארסקי (נ. ד.) און דאַן ווערט די זיצונג אַרום 12 אזייגער בײַנאַכט געשלאָסען.

פערמאַכט דעם האַנדעלס-אַנגע-שטעלטע-פעראייז אויף סענאַטאָרסקע

וואַרשאַ 8. פעברואר (טעל.) היינט האָט די פּאָליטישע פּאָליציי געמאַכט אַ רעוויזיע אין לאָקאַל פון די האַנדעלס-אַנגעשטעלטע אויף סענאַטאָרסקאַ גאַס עס זענען אַרעסטירט געוואָרען 68 פּערזאָן. דער פעראיין איז פער'חתמ'עט.

אַ גרויסער פּאָליטישער פּראָצעס געגען לינקע פּ.פּ.ס.

צווישען די בעשולדיגטע געפינט זיך אויך געוו. דעפּ. טשומאַ

וואַרשאַ, 8. (טעל.) דינסטאָג קומט פאָר אַ גרויסער פּאָ-ליטישער פּראָצעס געגען די לינקע פּ. פּ. ס. און זאַגלעמביע. אויף די בעשולדי-גונגס-באַנק וועלען זיך געפינען 27 מאַן מיט'ן געוו. דעפּוטאַט טשומאַ אין דער שפּיץ. אין בעשולדיגונגס-אַקט זאָגט זיך, אַז די אָנגעקלאָגטע האָבען מיט זיך פאַרנעשטעלט אַנ'עקספּאַזיטור פון מאָס-קווא. עס זענען גערופען געוואָרען 134 עדות.

עמאַנולאַ גיט אַרויס זיינע זכרונות

פּאַריז פון רוים איז מען מודיע, אַז דער געוועזענער אַפגאַנישער קעניג אַמאַנולאַ האָט פערענדיגט זיינע זכרונות וואָס, וועלען זיך גלייכצייטיג בע-ווייזען אין די שפּראַכען ענגלישער, פּערסישער און אַפגאַנישער.

גרויסער שטרייק פון יוד. אַרבייטער אין דער ניו-יאָרקער בעקליידער-אינדוסטריע

גרויסער שטרייק פון יוד. אַרבייטער אין ניו-יאָרק

ניו-יאָרק, 8. (יט"א) הײַנט איז אויסגעבראָכען אַ גרויסער שטרײַק אין דער בעקלײַדער-אינדוסטריע אין ניו-יאָרק, אין וועלכער עס זענען בע-שעפטיגט כמעט בלויז יודישע אַרבײַ-טער.

אין ערשטען טאָג האָבען פערשטרײַקט 35 טויזענד אַרבײַטער.

די פאָדערונגען זענען העכערען דעם לוין, פערקלענערען די אַרבײַטס-צײַט אויף 40 שעה אַ וואָך און אַנד.

דער ניו-יאָרקער גובערנאַטאָר רוז-וועלט האָט פאָרגעלעגט צו ליקווידירען דעם סכסוך דורך אַנ'אַרביטראַזש.

ווי בעקאַנט איז שוין אין חודש יולי פ. י. אַנ'ענליכער סכסוך ערלעדיגט גע-וואָרען דורך אַרביטראַזש.

אַ נייער יודישער קוואַרטאַל אויף די חורבות פון חברון

ירושלים, 8. פעבר. (יט"אַ) דער „ועד העזרה“ האָט בעשלאָסען אויס-צובויען אין חברון אַ שעהנעם יודישען קוואַרטאַל און האָט פערגרעסערט די פריהער אַסיגנירטע סומען דערויף.

די א"י-רעגירונג פאַר גרינדען אַנ'אַגראַר-באַנק אין א"י

ירושלים, 8. (טעל.) די א"י רעגירונג האָט זיך געווענדעט צום בריטישען קאָלאָניאַל-אַמט וועגען גרינדען אין א"י אַנ'אַגרי-קולטור-באַנק. די גרינדונג פון אַזאַ באַנק איז אַ נײַטיגע פון די אַראַבישע פּאָסטולאַטען.

ווער האָט געוואונען אויף דער מלוכה-לאָטעריע?

ציהונג פון דער 4 קלאַס פון דער 20. מלוכה לאָטעריע

2-טער ציהונגס-טאָג
זל. 80.000 נום. 76144
זל. 40.000 נום. 138736
זל. 5.000 נום. 91353 154468
זל. 2.000 נום. 203454 209032
זל. 1,000 נום. 4836 16069
122363 16830
זל. 800 נום. 11010 64808 81594
93623 101132 18588
זל. 600 נום. 22427 32890 69972
72201 94065 94287 119021
120791 147945 190690 209974

ריהרענדער בריף פון טויט-פעראורטיילטען יודישען פּאָליציאַנט האַנקיס צו זיינע עלטערן

ירושלים, 8. (יט"א) דער יודישער פּאָליציאַנט פון תל-אביב האַנקיס, וועלכער איז פער'משפּט געוואָרען צום טויט, האָט אַרויסגעשיקט אַ בריף צו זײַנע עלטערן אין ראַוונאַ, דער בריף איז געשריבען אין אַ זעהר ריהרענדער פאָרם. האַנקיס פערזיכערט, אַז ער איז אומשולדיג און זײַן געוויסען איז נישט בעפלעקט מיט קיין מאָרד-מאַט. ער האָט פערטיידיגט אַרעץ, שטעלענדיג איז געפאַהר זײַן אייגענע לע-בען. צום סוף דריקט ער אויס זײַן גלוי-בען, אַז דאָס אַפּעלאַציע-געריכט וועט אָפּשאַפען דעם טויט-אורטייל.

בעשטעטיגט די וואַהל-אָרדינאַציע צו דער אספת הנבחרים

ירושלים, 8. (יט"א) די א"י רעגירונג האָט בעשטעטיגט די וואַהל-אָרדינאַציע צו דער אספת הנבחרים, וועלכע ווערט בעטראַכט אַלס לעגאַלע רעפּרעזענטאַנץ פון א"י יודען-טום אויפ'ן סמך פון געזעץ, וואָס איז ערשינען אין 27 יאָהר זײַט דעם אָרגאַ-ניזירען די יודישע קהלות.

אַקטיווע וואַהל-רעכט האָבען אַלע פון 20 יאָהר אָן, פּאַסיווע — פון 25 יאָהר אָן. וואַהל-רעכט האָבען אויך די יודען, וואָס בעזיצען נישט קיין א"י-בירגער-שאַפט.

אין דריי שורות

לאָדזער נייעס בקיצור

לויט פעסטשטעלונגען פון לאָדזער סטאַטיסטישן-אַמט זענען אין לאָדז פערהאַן העכער 600 טויזענד שטשורעס.

* * *

דער מערדער לאַניוכאַ, וועלכער איז פער'משפּט אויף אייביגע תפיסה, איז איצט איבערגעפיהרט געוואָרען פון לאָדז אין דער קעלצער תפיסה.

* * *

די 19-יעהריגע מיניע יאַקובאָוויטש (ראָקיטשינער 55) איז שווער פערוואונדעט געוואָרען, אונטער אַ פאַלענדיג אונטער'ן טראַמווי.

אַנאָנסירט נאָר אין „לאָדזער טאָגעבלאַט“

האָראַגאַן צעשטערט באַהן-ליניעס אין קראָקאָווער און ראַדאָמער געגענד

אַרום לאָדז האָט דער האָראַגאַן אַרויסגעריסען ביימער און טעלעגראַף-סלופּעס

פרייטאָג ביינאַכט האָט זיך אין אַ גאַנצע רייהע געגענדען אַריבערגעטראָ-גען אַ האָראַגאַן.

צוליב'ן האָראַגאַן זענען עטליכע באַהן-ליניעס צעשטערט געוואָרען. אין ראַדאָמער געגענד צווישען סאַבאָוו און ראַזוואַדאָוו זענען 76 טעלעגראַפען-סלו-פּעס אַרויסגעריסען געוואָרען צוזאַמען מיט דראָטען. צוליב וואָס דער באַהן-פער-קעהר איז אויף דער שטרעקע געשטערט געוואָרען. אַרום קראָקוי זענען אויך אַ סך טעלעגראַף-סלופּעס אַרויסגעריסען געוואָרען.

אויך נעבען לאָדז צווישען ווידזעוו און אַנדזשעיעוו האָט דער האָראַגאַן אַרויסגעריסען אַ סך אַלטע ביימער און טעלעגראַף-סלופּעס. אַרבייטער זענען איצט בעשעפטיגט ביים אַפּרוימען די אַרויסגעריסענע סלופּעס פון די באַהן-ליניעס.

אַ בזשעזשינער יוד ערמאָרדעט אין פּאַריז

פּאַריז, 8. (ספּ. צום „ל. ט.“) אויף די שינעס פון טראַמווײַ פון פּאַנ-טען האָט מען דאָ געפונען דעם טויטען קערפּער פון בזשעזשינער יוד יעקב יאַקובאָוויטש, 42 יאָהר אַלט. אַזוי ווי בײַ יאַקובאָוויטש'ן האָט מען נישט גע-פונען זײַן פּאָרטפעל, איז מען משער, אַז ער איז ערמאָרדעט געוואָרען צוליב רויב-צוועקען. יאַקובאָוויטש איז געווען אַ מוזיקער. דעם ערמאָרדעטענ'ס זוהן אַרעלף, אַ פּריזער, וואוינט אויך אין פּאַריז.

אַרעסטירט קאָמוניסטען אין חיפה

ירושלים, 8. (יט"א) אין חיפה זענען אַרעסטירט געוואָרען עטליכע קאָמוניסטען, מ'האָט בײַ זיי געפונען פיל קאָמוניסטישע ליטעראַ-טור.

די סעסיע פון אדמיניסטראַטיווען ראַט אין דער „אַגענץ“

ניו-יאָרק, 8. (יט"א) דער פּרעזידענט פון אַדמיניסטראַטי-ווען ראַט פון דער יודישער אַגענץ פעליקס וואַרבורג האָט ערקלערט אַפ-ציעל, אַז די סעסיע פון אַדמיניסטראַ-טיווען ראַט וועט פאָרקומען דעם 23. מערץ אין לאָנדאָן.

ציוניסטישע פּאָליטיק און פּאָליטיקאַמאַניע אין ציוניזם.

דער הײַנ... ער רעפעראַט פון ד"ר ז. עלענבערג אין „התאחדות“

הײַנט זונטאָג 8.30 אָוונט קומט פאָר אין זאַל פון „התאחדות“ שענקעוויטשאַ № 3/5 אַ רעפעראַט פון ד"ר ז. עלענ-בערג א. ד. ט. „ציוניסטישע פּאָליטיק אין פּאָליטיקאַמאַניע אין ציוניזם“ מיט פאָלגענדע טעזען: אונטערן צייכען פון פּאָליטיק, - פּאָליטיק און פּאָליטיקמאַ-כעריי, - קאַמף וועגען ווערטער, -פאַר'ן בעריכט פון דער אויספאַרשונגס - קאָ-מיסיע, - דיפּלאָמאַטישע אָפּענזיווע פון די אַראַבער, — דער פעלקער-בונד אין דער פּותל מערבי, — די לייבור-רעגירונג אין דער מאַנדאַט, — די פראַגע פון אַ פּאַרלאַמענט אין א"י, —ברית שלום אין רעוויזיאָניסטען, — אונזער שטעלונג צו די רייבונגען אין דער אַגענץ, — די אויפגאַ-בען און פערספּעקטיווען פון ציוניזם.

דער רעפעראַט האָט צוליב די אַקטו-אַליטעט און די אַלע פראַגען אַרויסגע-רופען אַ גרויסען אינטערעס צווישען אַלע ציוניסטישע קרייזען אין אונזער שטאָט.

מיניסטער טשערווינסקי וויל ארויסרייסען די שול-יוגענד פון ענדעקישער השפעה

א רעליגיע-דעבאטע אויף דער דאנערשטאג׳דיגער זיצונג אין סיים

אויף דער פרייטאג׳דיגער זיצונג פון סיים איז פארגעקומען די ווייטערדיגע דעבאטע איבערן בודזשעט פון בילדונגס מיניסטעריום. די ענדעקישע דעפוטאטען האבען פארגעווארפען דעם בילדונגס מיניסטער טשערווינסקי, אז ער האט א נעגאטיווע בעציהונג צו דער קאטוילישער קירכע און די ב. ב. האבען א ביסעל ענטהוזיאסטיש פערטיידיגט די פרינציפען פון רעליגיעזער טאלעראנץ.

די לינקע, פ. פ. ס. האבען דאס מאל נישט ארויסגעשיקט זייערע געשוואוירענע אפיקורסים די דעפוטאטען פוטעק און טשאפינסקי, נאך זיי האבען זיך ריהיג צוגעהערט צום אונטערגעריכטען רעליגיעזען דיספוט, וואס איז אויסגעבראכען צווישען דער ענדעציע און דעם ב. ב.-קלוב.

דער מיניסטער טשערווינסקי האט ווידער גאנץ מוטיג אפגעווארפען די פארווארפען פון דער ענדעציע, אבער די פאסטולאטען פון די נאציאנאלע מינדערהייטען דעפ. הארטגלאס׳עס בעמערקונג וועגען דער בעציהונג צו דער יודישער לעהרערשאפט האט ער פערשוויגען.

* * *

ס׳ערשטע ווארט אין דער דעבאטע האט בעקומען דער דייטשער דעפוטאט אוטקע, וועלכער האט צווישען אנדערן געפאדערט דעם מיניסטער צו די רעגירונג אז גרייט צו ערלעדיגען אויפ׳ן געזעצגעבערישען וועג דאס שול-וועזען פון דער דייטשער מינדערהייט, צו זי וועט צוריקציהען די פערארדנונג, אז א טייל לימודים אין דער דייטשער שול זאלען געפיהרט ווערען אין דער פוילישער לערן-שפראך, און צי מען וועט אויפהערען צו שיקאנירען די פריוואטע דייטשע שולען. דער רעדנער ערקלערט, אז פונ׳ם מיניסטער׳ס ענטפער איז אפהענגיג די שטעלונג פון דייטשען קלוב צום בודזשעט פון דעם רעסארט. דערנאך רעדט דער פראפ. סמוליקאווסקי. דער רעדנער פאלעמיזירט מיט דעם ענדעקישען דעפוטאט טשעטווערטינסקי, וועלכער איז אויף דער דאנערשטאג׳דיגער זיצונג אנגעפאלען אויף א זעהר שארפען אופן אויפ׳ן בילדונגס-מיניסטער. ער שטעלט פעסט, אז אזא אנפאל אויף א מיניסטער איז נאך קיינמאל נישט פארגעקומען אין סיים. דאס איז א גראבליכעניש און יענעמס פערזענליכען לעבען מיט

א ברוטאליטעט פון א העלפאנד

(א שטים אויף די בענק פון ב.ב.: דאס איז א געמיינע חזיר׳יץ). דעפ. טשעטווערטינסקי איז נאך מיט זיין טאקטיק אויסען צו שאפען א פרעצעדענס, אז נישט קיין קאטאליק קאן נישט זיין קיין בילדונגס-מיניסטער אין פוילען. אזא פרעצעדענס וואלט געשטאנען אין סתירה צו די טראדיציעס פון פוילען, און מיר מוזען זיין ענערגיש פראטעסטירען.

אויך צוליב דעם, וואס מיר האבען היינט פאר זיך צו ערפיהלען זעהר וויכטיגע צילען אויפ׳ן שול-געביט. און איינער פון די דאזיגע צילען איז צו בעפרייען די פוילישע שול-יוגענד פון דעם איינפלוס, וואס עס האט אויף זיי דער פאליטישער לאגער, וועלכען עס רעפרעזענטירט דעפ. טשעטווערטינסקי (אפלאדיסמענטען אויף די בענק פון ב. ב., א שטורם רעכטס). און איך טו דאס נישט בלויז צוליב פאליטישע טעמים נאר אויך צוליב ערציהערישע און מאראלישע (אפלאדיסמענטען אויף די בענק פון ב. ב. א שטים: מיר האבען נאך פערזענליכקייטען אין פוילען) פון שנאה, וואס מען האט מיר ארויסגעוויזען אויף דער נעכטיגער זיצונג, איז פאר מיר א בעווייז, אז מען ארבייט אויף דעם געביט — האט געהאט א געהויסע פעולה. איבערגעהענדיג איבער די אנפאלען, וואס מ׳האט אויף איהם געמאכט צוליב די ווערק פון קארען-באנדראווסקי, וואס זענען איינגעפיהרט געווארען אין סיים, ערקלערט ווייטער דער מיניסטער, אז לויט דער קאנסטיטוציע איז דער לימוד פון רעליגיע אבליגאטאריש אין די שולען וואו עס לערנען זיך די יוגענד ביז 18 יאהר. איך שטעה — זאגט דער מיניסטער, אויף דעם יסוד פון געזעץ און פון דעם דאזיגען געזעצליכען פרינציפ הייסט מיך שוין דאס פעדאגאגישע געוויסען ארויסציהען די מסקנא, אז אויך אויף די אנדערע לעקציעס אין דער שול טאר די יוגענד נישט בעאיינפלוסט ווערען מיט אזעלכעס, וואס זאל לייקענען די דאזיגע פרינציפען, כדי מיר זאלען גוט ערציהען א דור אינ׳ם גייסט פון אנארכיע.

דאס איז מיין שטעלונג אין אלגעמיין און די דאזיגע ענינים. (דעפ. הארטגלאס: צי פאר דער יודישער רעליגיע האט דער מיניסטער אויך אזא שטעלונג?) געוויס. (דעפ. הארטגלאס:

און פארוואס ווערען נישט אנגאזשירט קיין לערער פון דער יודישער רעליגיע

דער מיניסטער — דא האב איך געהערט, אז עס ווערען נאך צופיל יודען נאמינירט.

אויך דאס וואס איך האב אויך געזאגט — ערקלערט ווייטער דער מיניסטער — איז פאר אייך נאך נישט גענוג, קאנט איהר ארויסציהען דערפון די קאנסטיטוציאנעלע קאנסעקווענצן, איך וועל אוועק און נישט האבען אויף אייך קיין שום פערזענליכען רוגז. אבער ערלויבט מיר ביי אייך אויך זאך צו בעטען:

אויב מען שטופט אייך ארויס אין דער דאנק ארגומענטען געגען מיר, זאלט איהר גוט אכטונג געבען, צי מען שטופט אייך נישט ארויס אנשטאט הארטע און ערליכע שטיינער, א שטיק

פערשטינקענע בלאטע

פאר שטיינער שרעק איך זיך נישט, אבער בלאטע איז ווירקליך נישט אנגענעהם. (אפלאדיסמענטען אויף די בענק פון ב. ב.)

נאך דער רעדע פון מיניסטער האט דער מארשאלעק ערקלערט א הפסקה און דערנאך זענען פארגעקומען די וואהלען פון צוויי וויצע מארשאלקעס און א סעקרעטאר. די דעפוטאטען פון ב. ב. האבען פערלאזט דעם זאל. אלס וויצע-מארשאלקעס זענען אויסגעוועהלט געווארען די דעפוטאטען: רוג (ווזיזוואלעניע) און זשולאווסקי (פ.פ.ס) אלס סעקרעטאר איז אויסגעוועהלט געווארען דער דעפוטאט כאראי (ווזיזוואלעניע) דערנאך איז מען צוגעטרעטען צו דער דעבאטע איבערן בודזשעט פון אויסערן-מיניסטעריום. דער ענדעקישער דעפוטאט בערעזאווסקי האט זעהר שארף אטאקירט דעם אויסערן מיניסטער. ער איז ארויס מיט טענות, פאר וואס מען האט צוגעלאזט צו דער פריהצייטיגער עוואקואציע פון רהיין-געביט. די ענדעציע האט נישט קיין צוטרוי צו דער אויסערן-פאליטיק פון דער רעגירונג. ווען עס נעמט א ווארט דער לינקער אוקראינישער דעפוטאט וואלניצקי רעדט איהם אבער דעפ. סטראנסקי מיט דער פראגע: און וואס איז מיט׳ן גענעראל קוטיעפאוו? וואלניצקי ענטפערט: די מעשה קוטיעפאוו איז איינע פון די עקעלהאפטע פראוואקאציעס, וואס שטרעבען איבערצורייסען די בעציהונגען פון די מערב מלוכות מיט די סאוויעטען.

דעפ. טשעטווערטינסקי רעפערירט דאן דעם בודזשעט פון קריגס-מיניסטעריום, דעפ. קאשציאלקאווסקי פערטיידיגט דעם דיספאזיציע-פאנד פון קריגס-מיניסטער און קריטיקירט זעהר שארף די פ. פ. ס.

די רעדע פון מין. טשערווינסקי

דער מיניסטער טשערווינסקי ערקלערט קודם כל, אז ער איז נישט קיין פראפעסיאנעלער פאליטיקער, און דעריבער בעהאנדעלט ער די פראבלעמען נאר אזוי, ווי עס דיקטירט איהם דאס געוויסען. איך בין זיכער — זאגט ווייטער דער מיניסטער, אז אין דער דאזיגער קאמפאניע געגען מיר האנדעלט זיך נישט אזוי וועגען די אינטערעסען פון דער רעליגיע און פון דער קירך, ווי פון דער פאליטיק. מען אלארמירט וועגען די שרעקען אין די שולען. זייט איך האב איבערגענומען דאס בילדונגס מיניסטעריום, איז נישט פארגעקומען קיין שום פאראפאל, וואס זאל בעאונרוהיגען די עלטערען. מען אלארמירט די קאטאליקען, אז מען אנגאזשירט

יודישע לערער אין די לערער-סעמינארען

זייט די מלוכה איז עגזיסטירט ארבייטען א געוויסע צאהל יודען אלס לעהרער אין די מיטעל-שולען און קיין נייע נאמינאציעס זענען נישט געווען, הגם איך וואלט עס נישט געהאלטען פאר א פערברעכען, יא צו בעשטימען יודישע לעהרער, ווארום דער בילדונגס-מיניסטער אין פוילען איז פאר אלע בירגער. (אפלאדיסמענטען).

ה׳ טשעטווערטינסקי האט געבלטען אויסגעדריקט זיין אונצופרידענהייט פאר וואס איך זיץ שוין אלס בילדונגס מיניסטער אין צוויי קאבינעטען. איך האב זיך געריכט, אז טאקע פון דער רעכטער זייט פון סיים, וועט מיר אויסקומען איבערצולעבען אזעלכע מאמענטען ווי כ׳האב געבלטען געהאט. און איך האב מיך טראץ דעם בעשלאסען ווייטער צו שלעפען די דאזיגע משא, און עס נישט בלויז דערפאר, וואס איך שעץ זעהר הויך דעם ווילען, וואס דאס מיר דעם דאזיגען מאנדאט אנגעטרויט, נאר

יודיש-אמעריקאנער קאמפאזיטאר העגרי גידעאן אין ווארשא

ווארשא. (יטא) אין ווארשא ווייַלט איצט דער בעקאנטער אמעריקאניש-יודישער קאמפאזיטאר און ליטעראט פון דער ליטורגישער מוזיק און דער „ערת-ישראל"-סינאגאגע (רעפארמירטע) אין באסטאן ה׳ העגרי גידעאן. ה׳ גידעאן קעהרט זיך איצט צוריק פון א לענגערער רייזע איבער אויסלאנד, וואו ער האט שטודירט די נייע יודישע און אלגעמיינע מוזיק און סאוויעטען-פערבאנד. מיט זיינע נייע זאמלונגען האט ה׳ גידעאן בדעה בייצוטראגען פאר דער פערטיפונג פון דער בעוועגונג פאר יודישער פאלקס-מוזיק, וואס האט זיך לעצטענס אנגעהויבען שטארק אנטוויקלען אין די פעראייניגטע שטאטען. ה׳ העגרי גידעאן וועט ווייַלען אין פוילען א קורצע צייט וואו ער וועט בערייכערן זיינע זאמלונגען מיט מאטיוון פון יודישער פאלקס-מוזיק, וואס זענען פערשפרייט צווישען די פוילישע יודען.

ענערגישער קאמף מיט אנטיסעמיטישער פראפאגאנדע צווישען רומענישע פויערים

בוקארעשט (יטא) דער רומענישער מיניסטער-קאבינעט האט אפגעהאלטען א ספעציעלע זיצונג, אויף וועלכער עס זענען דיסקוטירט געווארען די מיטלען, וואס דארפען אנגענומען ווערען מיט׳ן צוועק צו פערהינדערן די געפעהרליכע אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע וואס ווערט לעצטענס בעזונדערס געוואלטזאם געפיהרט דורך די קוזיסטען צווישען דער פויערים-בעפעלקערונג, וועלכע די אנטיסעמיטישע אגיטאטארען זאגען צו קאנפיסקירען לטובת זיי דאס אייגענטום פון יודען, ווען די קוזיסטישע פארטיי וועט קומען צו דער מאכט. דער מיניסטער-קאבינעט האט בעשלאסען א רייהע פראקטישע מיטלען געגען די אנטיסעמיטישע אגיטאטארען, בעפולמעכטיגענדיג די לאקאלע אדמיניסטראטיווע ארגאנען צו באנוצען זיך צו דער אונטערדריקונג פון דער אגיטאציע חוץ מיט דער רעגולערער פאליציי אויך מיט ספעציעל-פערשטארקטע זשאנדארמעריע-אפטיילונגען.

געשטארבען 80-יעהריגער רב אין ניו-יארק

ניו-יארק. (יטא) אין ניו-יארק איז געשטארבען אין עלטער פון 80 יאהר הרב יודעלעוויטש, וועלכער איז זייט 1920 געווען דער פרעזידענט פון דער יודישער ערציהער-געזעלשאפט אין אמעריקא. דער פערשטארבענער, א געבוירענער אין נאוואגרודעק (נאוואגראדאק), האט בעקומען סמיכה אויף רבנות צו 17 יאהר און האט זיך בעזעצט אין אמעריקא אין 1909.

קוילען-טאריף פאר דער אינדוסטריע פערקלענערט

(ה) פון 1. פעברואר אן איז פערקלענערט געווארען פאר דער לאדזער אינדוסטריע דער טאריף פאר איבערפיהרען קוילען-שוט פון קאטאוויץ קיין לאדז אויף 19 פראצענט.

וויכטיג נייעס פאר דער לאדזער בעפעלקערונג!

צוליב׳ן הערשענדען קריזיס האב איך אין מיין ווארשט-געשעפט נארוטאוויטשא (דזשעלנא) 19 פערקלענערט די פרייזען פון אלע געריכערטע פליישען ווי סאלאמע-ווארשט, סעלצער-ווארשט, קאך-ווארשט, ווינער ווארשטלעך — אלעס מיט ביליגערע פרייזען.

פירמע: **י. האנדעלסמאן**

נארוטאוויטשא (דזשעלנא) 19

קומט און איבערצייגט אייך! בעמערק: צו יעדער צייט ווארשטלעך מיט קרויט.

ה׳ בנימין פארעצקי בעוויליגט נישט צו געהען לדין

אין שייכות מיט דער אויפפאדערונג, וואס איז געווען פערעפענטליכט אין „לאדזער טאגעבלאט" נומער 33, אין וועלכען ה׳ ב. פארעצקי פעררופט זיך, אז איך האב פלומרשט נישט געוואלט געהען לדין און דערביי אנגעבען די אלע טענות, איז עס נישט מעהר ווי אויסגעזויגען פון פינגער און דערצו זיך זעלבסט בעשמוצט, דאגעגען אמת איז, אז איך האב איהם שוין עטליכע מאל אויפגעפאדערט לדין צו הרב ר׳ משה מנחם סגל שליט"א און ער האט אלץ נישט בעוויליגט צו קומען. איך ערקלער נאכאמאל עפענטליך, אז איך בין גרייט צו יעדער צייט צו געהען לדין צו הרב ר׳ משה מנחם סגל שליט"א. וואס שייך א ווייטערדיגע פאלעמיק בין איך נישט בדעה מעהר צו פיהרען און ערקלער דעריבער דעם ענין פולשטענדיג פאר ערלעדיגט. יצחק שאץ, לאדז קילינסקעגא 120.

פון 10 פעברואר 1930
א אנשטענדיגע און פינקטליכע
אויטאבוס-קאמוניקאציע לאדז—ווארשא
פון לאדז געהט אפ פון אגראדאווא 9
א זייגער 7.30 פריה
פון ווארשא געהט אפ פון פראנצישקאנער 17
א זייגער 18.30 אוונט.
אינהאבער: קאוואלטשיק, לאדז, זשגאווסקא 109
ס׳ווערט אויך מיטגענומען אלערליי באגאזשען.

Dr. med. D. RAWICZ
ספעציאליסט פאר קינדער און אינערליכע קראנק.
צוריקגעקערט און איבערצויגען
קילינסקיעגא 49 טעל. 154-36
נעמט אן פון 3—5 נאכמ.

לעזט, אבאנירט דאס „לאדזער טאגעבלאט"

א געשעפטס-לאקאל
בעשטעהענד פון 2 צימער (פארטער) זוכט דער פיעטריקאווער גאס, צווישען טראגוטא און פזשעיאזד פון זאפארט צו פערמיטען. צו ערפאהרען אין אדמין. פון „לאדזער טאגעבלאט" אונטער L.

אן אייזערנע וואנע
ווירד געזוכט פיר דאך-סמאלע די גרעס אונגעפער די לענג פון 4 m ביז 5 m בריים 1.20 טיעף ביז 1 m צו מעלדען זיך אין רעדאקציע אונטער „פראווינץ"

Dr. med. H. Lajchter
צאהן-כירורג
קיפער, דזשאנסלעס גומען, צינג-קראנקהייטען א.ד.ג.
האט זיך איבערגעצויגען
אויף זשעלאנא 9, טעל. 149-66 1 שטאק פראנט
נעהמט אן פון 5-1.30 אוונד.

Dr. med. H. Krauskopf
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 45 טעל. 113-47
נעמט אן פון 4—7 אוונד

Dr. med. Adam Bender
נארוטאוויטשא 30 טעל. 41-75
ספעצ. פאר אינערליכע און הארץ-קראנקהייטען

צאהן-ארצט
טאנדאווסקא
גלובנא 51 — 51 טעל. 174-93
נעמט אן צו לעטשניצע-פרייזען פון 9 פריה ביז 8 אוו.

וויכטיג פאר אינדוסטריעלער און סוחרים!
די לאנג-בעוואוסטע רעכטסקאנסולענט-ביורא
„יוסטיץ" פעטריקאווער — 62 —
ערלעדיגט פינקטליך אלערליי קלאגזאכען, זאבעזפיעטשעניעס, נאדזורן א.ז.וו. שרייבט ביטעס, ציווילע, קארנע, אפעלאציעס, פאדאניעס, אדוואלאניעס אין אלע אמטן, רעדאגירט שותפות-אקטען, אינטערציזיעס און דאכאוויזעס.
אכטונג: אין מיין ביורא איז יעצט אנגאזשירט געווארען א ג. אפיציר פון דער העכערער אינסטאנץ.
ספעציעלע אינפארמאציעס אין אויסלענדישע פעסער ווי אויך מיליטערישע ענינים, סקארבאווע זאכען און יורידישע עצות ווערט ערטיילט טעגליך פון 6—8 אוונד.

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאנא 25
טעלעפאן 126-87
ספעציאל-ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע. אליע-ארט אנאליזען בעהאנדלונג מיט קווארק-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2, און פון 6—9 אוונד.
בעזונדער „ארטע-זאל" פאר פרויען.

Dr. med. G. Gersztajn
ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייטען
Traugutta 12, telef. 175-10
נעמט אן: פון 11 ביז 1 מיטאג און פון 7—8 אוונד.

Dr. A. Mazur
ווסכאדניא 65, — טעל. 166-01
נעמט אן פון 12.30—1.30 און 4—6 אוונד.

Dr. med. M. Heller
ספעציאליסט פאר הויט- און וועגערישע קראנקע און מענער-שוואכע
נאווראט 2, טעל. 179-89
נעמט אן ביז 10 פריה, און פון 4—8 אוונד
פאר פרויען פון 4—5 נאכמ.

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
נעמט אן טעגליך פון 3 ביז 5 נאכמיטאג
Pl. Dąbrowskiego 2, tel. 123-47

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייט
קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17, פון 2 ביז 3 נאכמ.

Dr. M. Lerner
ספעציאליסט פון קינדער קראנקהייטען
זאכאדניא 64 טעל. 113.09
צוריקגעקומען
אויפנאהם-שעה׳ן פון 4—6 נאכמ.
5443

שרייבען שנעל און שעהן — ל. בערמאן — אין 15 לעקציאנען — זאמענהאף 19

לעזט און אבאנירט „לאדזער פאלקסבלאט"

לאדזער טאגעבלאט

ד. ר. רעדאקטאר יצמט-זך פון 6 ביז 7 אין אווענד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 10057. אדמיניסטראציע 100.47

די פעסטונג פון גערעכטיגקייט און געזעלשאפטליכער עטיק.

... דאס איז דער זעלבער סאבאלעווסקי, אנ'עמוד הברזל פון „ב.ב.", וואס האט בשעתו געזאגט, אז די רעוויזיע פון דער קאנסטיטוציע וועט דורכגעפיהרט ווערען מיט'ן סיים, אדער — געגען איהם. דאס איז שוין, דאכט זיך, זיין בערוף און דעם צוזאמענשטויס פון גרופּע, וואס עס שטעלט מיט זיך פאר ב.ב.: ער דארף א קלאפּ טון דארט, וואו דער גאנצער רעגירונגס-אפּאראט נישט קלאפּט. אנדערע מיטגלידער פון ב.ב. רעדען זיך דאך נאך מיט דעם אלגעמיינעם געפיהל פון אנטשולדיגונג, מיט דעם, וואס איז ערלויבט און נישט ערלויבט צו טון. סאבאלעווסקי איז דאכט זיך בעפרייט פון אזעלכע געפיהלען. זיין ראל פיהרט איהם אמאל אנציקונדיגען פון דער סיים-טריבונע א שארפע מלחמה דעם סיים, — דער אינסטיטוציע, אין וועלכער ער איז אליין א מיטגליד. און וועלט, נאטירליך, בעטראכט האבען א בסעל רחוק-ארץ פאר איהם. און יעצט רעדט זיך שוין און פארגעהן יעמער קעגע-פערטונגס מיט'ן סיים, האט ער זיך איצט גענומען מיט'ן גאנצען אומפאנג א קלאפּ צו טון דער העכסטער קאנטראל-קאמער.

ביז איצט האט נאך קיינער נישט אנגעריהרט די ראזינע אינסטיטוציע אין סיים. זי איז אומבעריהרט, ווייל זי איז פולל אין זיך דעם גאנצען שטאלץ, די גאנצע ווירדע און די גאנצע מאראלישע מאכט פון דער אומאפּהענגיגקייט אקעגען די העכסטע מלוכה-פאקטארען.

פיל אזעלכע אינסטיטוציעס האבען מיר נישט אין פוילען. ארום און ארום האבען מיר נאר צוויי: די העכסטע קאנטראל-קאמער און דער העכסטער אדמיניסטראטיווער טריבונאל. אין יענע צייטען פון קאנסטיטוציאנעלען סיים, ווען יעדער רעפּוטאט האט נאך געהאט דאס שטארקע און הייליגע פאראנטווארטליכקייטס-געפיהל פאר דער געזעצגעבונג, אז די יסודות פון דער מלוכה זאלען זיין פעסט און שטארק, ווען יעדער דעפּוטאט האט נאך געטראכט וועגען דעם, ווי אזוי צו לייגען די פונדאמענטען, אז עס זאל קאנען אויסגעבויט ווערען א מעכטיגער און פעסטער מלוכה-בנין — דעמאלט האט מען אויסגעזוכט די בעסטע פּנים-שפּילען און מוסטערן און מען האט זיי אראפּגעבראכט קיין פוילען. מען האט געזוכט א קאנסטרוקציע פון אזעלכע אמטען, וואס זאלען שטעהן איבער אלע פארטייען און איבער די פערגענגליכע רעגירונגען. דאן איז געשאפען געווארען דער העכסטער אדמיניסטראטיווער טריבונאל, וועלכען מ'האט געשטעלט אויף דער וואך ארויסצובעסערן די טעותים און פעהלערן פון דער אדמיניסטראציע... די זעלבע אויפגאבע האט אויך געהאט די העכסטע קאנטראל-קאמער, וועלכע האט געדארפט קאנטראלירען די גאנצע טעטיגקייט פון דער מלוכה'שער ווירטשאפט און ארויסגעבען וועגען איהר אנ'אומאפּהענגיגען אורטייל.

בײדע אינסטיטוציעס זענען געבוירען געווארען אונטער א גליקליכען שטערן, ווארום און די פארטייאישע ארום-טעמפּעראמענטען זענען זיי געבליבען שטעהן פעסט און אומבעריהרט, און דער צייט ווען פיל אנדערע האבען זיך אויסגעגליטשט. דער העכסטער אדמיניסטראטיווער טריבונאל האט זיך נישט געבויגען און זיך נישט געלאזט אראפּפיהרען פון דרך הישר פון געזעצמעסיגקייט, ווי עס האבען געוואלט עטליכע „שטארקע" רעגירונגען, וואס פוילען איז שוין אויסגעקומען אריבערצוטראגען. סאוויצקי, דער „ערשטער פּרעזעס" פון העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל האט באלד אזוי הויך אװעקגעשטעלט די ראזינע מלוכה-אינסטיטוציע, אז קיין שום „שטארקע האנד" פון דער רעגירונג האט צו איהר נישט געקאנט דערלאנגען.

עס זענען פארגעקומען רייסענישען אונטער די קוליסען. עס האט אויך נישט געפעהלט קיין כעס צו דער אינסטיטוציע אבער פאר דעם שטארקסטען פאנצער פון דער געזעלשאפטליכער מאראל האט מען סוף כל סוף געמוזט קאפּיטולירען. עס איז נאר בלויז א צרה, וואס די ראזינע רעמערישע אינסטיטוציע האט ניט די געהעריגע פינאנץ-מיטלען, אז זי זאל האבען די מעגליכקייט בעסער צו ארבייטען. ווען זי וואלט זי געהאט די געהעריגע אויסגעבוי-טע געווארען, וואלט זי לבר געווען ווע-ניגער אונגערעכט און טעותים אין פוילען.

די צווייטע הויכע מלוכה-אינסטיטוציע וואס טראגט מיט רעכט און הויכער ווירדע דעם טיטעל „די העכסטע", איז אוי-געגנטליך די העכסטע קאנטראל-קאמער. מענשען, וואס האלטען פון דער אפּשאצ-לונג פון געזעלשאפטליכער עטיק, קענען פאר איהר אנדערע, און אנדערע, וואס אזא מאראלישע אטמאספערע איז נישט אזוי שטארק אנגענעהם, מוזען אבער אויך דאס זעלבע, הגם אהן חשק.

עס דערמאנט זיך א כאראקטעריסטי-שע זעהר דראמאטישע סצענע: דאמאלס. אין דעם ענין איז געווען אנגאזשירט דער הויפּט-אמט פאר אגראר-ענינים, ווען אלס שעף איז דארט געזעסען קער-ניק, דער נאכהעריגסטער פרעזידענט און רעגי-מע האנד פון דעם דעמאלסדיגען אלמעכ-טיגען ווינטאס. אויף דער באנק פון די מיניסטארען איז דאן געזעסען דער דע-מאלסדיגער פרעזעס פון דער העכסטער קאנטראל-קאמער יאן זשארנאווסקי, אנ'-ערהווירדיגער זקן. מען האט זיך געשראקען, אז דער ראזינער אלטמישקער וועט צוזאמענברעכען און נישט קאנען אויס-האלטען דעם דורכדרינגענדען בליק פון דעם קלוגען ווינטאס. אבער ער האט נים צוזאמענגעבראכען. פערקעהרט, ער האט אויסגעגליבען זיין עמוואס פון אלטמיטט אנטגעגויבענעם רוקען. ער איז געשטאנען אויף דער סיים-טריבונע און ארויס-געגעבען דעם אורטייל א נגעזאמטוועג. קערניק האט זיך תיכף אפּגעזאגט און דעמיסיע און צוריק געווארען א געוועהנ-ליכער דעפּוטאט פון „פּיאסט".

עס איז נישט בעוואוסט, צי דער דורכ-שניטליכער בירגער איז שוין דאן דאן גע-וועזען צו פארשטעהן די ערהאבענקייט פון דער ראזינער האנדלונג. איצט פאר-שטעהט מען זיך שוין יא דערויף. יעדער פוילישער בירגער דארף זיך איצט פּיה-לען גליקליך, וואס די מלוכה האט פאר-מאגט אזא געשאנצערטע שוין. אזא פעס-טונג. און אויף דער בירגער וויסט נאך דערצו אויך וואר עס איז דער אוצטיגער לויטער פון דעם ראזינען אמט, פּראפ. ווראבלעווסקי, מיז ער זיכער קימען צו דער איבערצייגונג, אז עס איז יא א וואכזאם אויג אויף אונזער פינאנץ-ווירט-שאפט. דער ראזינער בירגער וועט שוין רוהיג קאנען שלאפען.

און טראץ דעם האט סאבאלעווסקי גע-האט די דרייסטקייט אנצוריהרען די איי-פארטעט פון דער ראזינער פעסטונג. כמו פּולמאכטען פון „אויבען" האט ער געוויס נישט געהאט דערויף.

ווען סאבאלעווסקי האט אנגעקונדיגט וועגען אנ'אנגעווארפענער קאנסטיטוציע האבען נאאיווע מענשען געמיינט, אז ער זאגט דאס אויפ'ן סמך פון אינטימע ידיעות ס'איז אבער נישט געווען אזוי. ער האט סתם אזוי גערעדט. זיין אינגענער אוודעלער ווילען האט איהם אונטערגע-רוהט דעם ראזינגען געדאנק. און תמונה דער האט מען בכלל נישט גערעכט וועגען דער ווענטעוואלקעט — „געגען סיים".

דאס זעלבע מוז אויך מסתמא זיין מיט זיין אינטאקטישער אטאקע אויף דער העכסטער קאנטראל-קאמער. ווער ווייס? אפשר האבען גאר די ענטשיידונ-גען, וואס זענען געמאכט געווארען דורך דער קאמער גורם געווען דערצו, אז מען זאל ארויפגעהן פאנ'ם געפעהרליכען וועג אין פון דאנען אוועגנעמליך דער צוריק-גאנג צו בארמעל'ן. צו דער צוזאמענאר-בייט מיט'ן סיים. ווארום נישט אלץ קאן מען וויסען אין בעלוועדער. אבער איינס איז דאך אלעמפאלס זיכער, אז דארט וויל מען זיכער נישט טאלערירען קיין אונ-געגעבונדקייטען.

פון דעם דאזיגען אלעם געזאגטען מוז זיך קומען צום אויספיהר, וואס מיר האבען שוין עטליכע מאל אויך דעם ארט אנגעוויזען: די צוזאמענארבייט פון דער רעגירונג מיט'ן סיים וואלט געווען זעהר ליכט צו דערגרייכען, ווען עס וואלטען דארין נישט געשטערט — די פּראפעס-יאנעלע צוזאמענארבייטער...

ד"ר יהושע טהאן

נייעס פון ארץ ישראל

ערשטע פּלאנצונג פון איינ-שטיין-וואלד אין א"י

ירושלים (יטא) דאס צענטראל-ביורא פון קרן-קימת פּראיעקטירט צו עפענען די פלאנצונג פון איינשטיין-וואלד אין דער געהענט פון דורף דעם חנוכה-טונגען חמשה-עשר בשבט (13. פעב-רואר). די ערשטע פייערליכע פלאנצונג זאל ארומנעמען 10 טויזענד בוימער. צווישען די עהרען-פלאנצער וועט זיין דער דייטשער קאנסול אין ירושלים.

אינסטיטוט פאר העברעאישער ביבליאגראפיע

ירושלים (יטא) אין גיכען וועט אין הויז פון גושט-לאנג פערשטארבענעם ארצט און כלל-טוער ד"ר אהרן מציה געעפענט ווערען דער אינסטיטוט פאר העברעאישער לעקסיקאגראפיע אויפ'ן נאמען פון פערשטארבענעם. די פאמי-ליע פון ד"ר מציה האט אויסגעטיילט פאר'ן אינסטיטוט 3 צימערן און די רייכע ביבליאטעק פון פערשטארבענעם, ווי אויך אסיגנירט א טייל פון בודזשעט.

אפּעלאציע-געריכט בעפרייט אראבער אנטי-רעגירונגס-דעמאנסטראנטען

ירושלים. (יטא) דאס אפּעלאציע-געריכט האט בעטראכט דעם פּראצעס פון צוויי חיפה'ער אראבער, וואס זענען דורכ'ן קרייז-געריכט פער'משפט געווא-רען צו דריי חדשים תפיסה פאר איינ-ארדנען א דעמאנסטראציע דעם 2. נא-ווועמבער פ. י. אין יאהרצייט פון דער באלפור-דעקלאראציע. די אראבער זענען פעראורטיילט געווארען פאר מאכען אויס רופען „נידער מיט דער באלפור-דעקלא-ראציע", „נידער מיט דער רעגירונג". דאס אפּעלאציע-געריכט האט בײדע ארא-בער בעפרייט.

91.000 יוד. קוסטארן וועלן איינגעארדנעט ווערן אין ארטעלען אין סאוויעט-רוסלאנד

איבער טויזענד יודישע פאמיליעס זאלען היינטיגעס יאהר בעזעצט ווערען אין בירא-בידזשאן. — צוויי און א פיערטעל מיליאן רובל פון „קאמזעט".—האמלער שוחט וויל אריין אין דער קאמוניסטישער פארטיי און רופט אנדערע שוחטים איהם נאכצוטון.

מאסקווא (יטא) לויט א בעשלוס וואס איז אנגענומען געווארען דורך דעם „נאקפאן" — די סאוויעטישע רעגירונגס קאמיסיע, וועלכע ארבייט אויס די אינ-דוסטריעלע פּלענער פאר'ן גאנצען סאוויעטען-פערבאנד, וועלען זעכציג טויזענד יודען איינגעארדענט ווערען היינטיגעס יאהר אין קוסטארישע ארטעלען, און און דרייסיג טויזענד אין פערלויף פון קומענדיגען יאהר.

דער ראזינער בעשלוס איז א רעזול-טאט פון דער בעשטימונג פון „סאוונאר-קאם", וואס איז נישט לאנג צוריק גע-מאכט געווארען, וועגען פערבעסערן די עקאנאמישע לאגע פון די פערארמטע יודען און די קליינע שטעטלעך.

די 91.000 נייע יודישע קוסטארן וועלען דורך דער רעגירונג בעזארגט ווע-רען מיט רויה-מאטעריאלען.

* * *

מאסקווא (יטא) איבער טויזענד פאמיליעס זאלען אין פערלויף פון דיי-טיגען יאהר בעזעצט ווערען אין בירא-בידזשאן אויף צוויי און א פיערטעל מיל-יאן רובל, וואס דער „קאמזעט" האט בעשטימט היינטיגע וואך פאר בירא-בידזשאן.

צווישען דער ראזינער צאהל יודישע פאמיליעס זאלען בלויז 800 בעזעצט ווערען אויף ערד, די איבעריגע וועלען איינגעארדענט ווערען ביי קוסטארישער ארבייט.

* * *

מאסקווא (יטא) דער מינסקער „אקטיאבר" מעלדעט מיט: פסח ברינסקאן, א שוחט פון שטע-טעל וואסילעוויטש, האמלער קרייז, האט זיך אפּגעזאגט די בארד און האט אריינגעטראגען א בקשה, מען זאל איהם ארייננעמען אין דער קאמוניסטישער פארטיי אלס מיטגליד.

די צייטונג גיט צו, אז דער שוחט האט ארויסגערופען אלע שוחטים פון ראמלער געגענד, זיי זאלען אלטון זיין בייספיל און אויך אריינטרעטען אין דער קאמוניסטישער פארטיי. דער „אקטיאבר" לאכט אבער אויס דעם ראזינען נאאיווען שוחט און זאגט, אז אין דער צוקונפט וועט קיינער פון די געוועזענע כלי קודש גארנישט העלפען, אפילו ווען זיי וועלען זיך אפּזאגען פון זייער פרנסה.

בעשלוסען פון דער הויפּט-פער-וואלטונג פון „טאז" אין פוילען

ווארשא (יטא) דעם 2. ת. ח. איז פארגעקומען א זיצונג פון דער הויפּט-פערוואלטונג פון „טאז" אונטער'ן פאר-זיץ פון דר' רויזמער ה' י. היזמעלפאב. נאכ'ן בעהערען דעם אנדענק פון טרא-גיש פערשטארבענעם זעקס מיטגליד פון צענטראל-ראט פון „טאז" און פּרעזעס פון דער לעמבערגער אפּטיילונג ד"ר מארטין זעלצער, איז די פערוואלטונג צוגעטרעטען אויסצוהערען דעם בעריכט פון גענעראל-סעקרעטאר פון דער גע-זעלשאפט ד"ר ש. וואלמאן וועגען די פּרעזענטירונגען מיט דער דירעקציע פון „דזשאינט" און „אזעט"-פערבאנד וועגען די ארבייטען פון דער געזעלשאפט און וועגען די הויפּט-אויפגאבען פון „טאז" אין איצטיגען מאמענט. נאך אנ'אויס-פיהרליכער דיסקוסיע, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט די ה"ה פּרעזעס מינזעל, ד"ר מאנדעלבוים (לובלין), ראטמאן איזענבערג (קאוונא), רובמער הזמעלפאב און אנדר. און נאך די ענט-פערן, וועלכע עס האט ערטיילט דער רע-פערענט ד"ר וואלמאן, האט די הויפּט-פערוואלטונג אנגענומען פאלגענדע בע-שלוסען:

1) צונויפרופען אויף דעם 23. פעב-רואר ה. י. א צוזאמענפאהר פון די פּאר-שטעהער פון די „טאז"-אפּטיילונגען, כדי צו בעקומען גענויע ראפּאָרטען וועגען איצ-טיגען מצב פון דער ארבייט און די אויס-שטאלטען פון דער געזעלשאפט, ווי אויך פעסטצושטעלען די ריכט-ליניען פון דער ווייטערדיגער ארבייט.

2) צונויפרופען אין אנהויב מערץ ה. י. א בעראטונג פון פארשטעהער פון די יודישע שפּיטאלע אין פוילען, כדי פעסט צושטעלען די רעכטליכע האנדלונג פון די שפּיטאלען ביים אויספיהרען די פער-ארדנונג פון רעפּובליק-פּרעזידענט וועגען הייל-אנשטאלטען, ווי אויך צו בעטראכטען דעם פּראיעקט פון פעראייני-גונג די יודישע שפּיטאלען אין דעם ניטיגען מעדיצינישע-היגיענישען אינווענטאר.

3) בעשטימען דעם פּראיעקט פון אפּ-מאך צווישען די געזעלשאפטען: „ארט", פערבאנד פון יתומים-געזעלשאפטען און „טאז" וועגען א געמיינזאמער פּראפּא-גאנדא און זאמעל-אקציע.

4) פעסטשטעלענדיג דעם שווערען פינאנציעלען מצב פון די אפּטיילונגען פון דער געזעלשאפט, וואס איז פער-אורזאכט געווארען דורך דער עקאנאמי-שער דעפּרעסיע אין לאנד ווי אויך דעם — — — — — — זענען פערקלענערט געווארען די קאמונאלע שטיצעס פאר — — — — — — פון דער געזעל-שאפט, — אנערקענט די פערוואלטונג פאר — — — — — — — עס איז ווייטערע רעדוקציע פון די סובווענציען פון דער צענטראלע פאר די אפּטיילונ-גען, פערקעהרט, די פערוואלטונג האלט, אז איצטיגען מאמענט איז נויטווענ-דיג א פערשטארקטע פינאנציעלע הילף פאר די אפּטיילונגען, היות צוליב'ן עקא-נאמישען קריזיס פערגרעסערט זיך דער ארבייטס-קרייז פון דער געזעלשאפט און עס איז נויטווענדיג א גרעסערע מעדי-צוניש-היגיענישע הילף פאר דער יודי-שער בעפעלקערונג. צו דעם צוועק בע-שליסט די הויפּט-פערוואלטונג צו רע-לעגירען דאס פּרעזידיום פון דער גע-זעלשאפט צום מיניסטער פאר ארבייט און געזעלשאפטליכער שוץ ווי אויך צום אינערן-מיניסטער, כדי אויפצוקלערען די לאגע פון דער געזעלשאפט און בעקא-מען גרעסערע סובווענצען פאר איהר טעטיגקייט. גלייכצייטיג בעשליסט די פערוואלטונג ארויסצושיקן און דעם ענין א מעמאריאל צו דער דירעקציע פון „דזשאינט" אין בערלין מיט דער בעטע צום דירעקטאר בערנארד קאהן, דאס ער זאל קומען קיין פוילען, כדי פערזענ-ליך צו בעקענען זיך מיט דער לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אויף ארט און בעטראכטען די פארמען פון הילף פאר די אינסטיטוציעס, וואס ווערען גע-שטיצט דורכ'ן „דזשאינט".

דער קאמף ארום דעם אורטייל איבער פיליפּ האלסמאן

(א בריף פון וויען, ספּעציעל פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט") — פון מ. א. טענענבלאט

די שרעקליכע טראגעדיע פון א בכבוד'-גער לעמלענדישער יודישער משפּחה אין דער ריינצענדער גאטור-לאנדשאפט פון טיראל, איז שוין דורך מיט אלע אכ-טען אונטער דער שווערער סצענעריע פון דער גאנצער עסטרייכישער יוסטיץ א גרויזאמער אומבעקאנטער ייעיש.מאר האט דערפיהרט צום טראגישען כרך-הכל פון א בלינדער קאטאסטראפע, וואס דאס נים איהר גלייכען אפילו אין דער גאנצער טראגעדיע פון גרינטלישען קלא-סיציזם.

אויף א זומער-טורעבאט צווישען די געטליכע טיראלער בערג אין דערהרג'עט געווארען מרדכי האלסמאן, פון רוגע און קיינער ווייסט נישט ווי אזוי, פארוואס און ווער עס האט בעגאנגען אזא בער-בערישען מארד. די טיראלער יוסטיץ מאכט דאבען זיך געפיילט אדער פער-שטעמיגט צו זוכען דעם מערדער און אויסצופארשען בעצייטענס די נעהנטערע אומשטענדען, כל זמן די שפּורען פון דעם אומגליק זענען געווען פריש און עס איז אפשר דאך פאראן געווען א מעג-ליכקייט צו דערגעהן כאטש א שטיקעל וועג צום אמת. עס איז לייכטער געווען ארויפצווארפען תיכף דעם חשד אויף זיין איינציגען זוהן: א יונגען, פלייסיגען און זעהר אינטעליגענטען סטודענט, איינעם ארומשיקען פאליציסטען, זשאנדארמען און דעטעקטיווען זוכען דעם מערדער צווישען די ווילדע בערג, פון וועלכע עס האט שוין מעהר ווי איינער זשאנדארם נים דערלעבט צוריקצוקומען. האט מען מאכען תיכף געפאקט דעם יודישען סטודענט און איהם אזוי ענג און אזוי בלוטיג איינ-געקלעמט אין א געריכטער נעץ פון בעווייזען, אז דער נאציאנאלער יודישער יונ-גערמאן, וועלכער האט תחילת געהאלטען דעם גאנצען חשד אויף איהם פאר א שלעכטען שפּאס, איז פון דער גע-פעהרליכער נעץ שוין מעהר נישט ארויס.

דער סך-הכל איז בעקאנט: דער טאטע א הרוג; דער זוהן פער'משפּט אויף 4 יאהר שווערע תפיסה אלס מערדער פון זיין איינגענעם טאטער; די מוטער און די שוועסטער קראנק און צובראכען פון אזא שרעקליכען אומגליק איבער זייער גאנצער פאמיליע; דער ריזיגער פערמעגען פון דער פאמיליע איז צוריגען ווי וואסער אויפ'ן בעלר צוויי יעריגען פראצעס איבער אלע אינסטאנצען פון דער עסטרייכישער יוסטיץ; איצט איז דער פראצעס פולקאם פערלוירען און דער זוהן אין קרימינאל און ארייננעשלאגען און לוגנען-טעבעקולאז מיט זעהר טרויעריגע אויסזיכטען. די קראנקע און פערארימטע מוטער און שוועסטער האבען אונבעגלאזען די הויז און אלץ אויף הפקר, וואוינענדיג בשכנות מיט'ן זוהן, כדי איהם צו קענען זעהן כאטש אמאל אין עטליכע וואכען.

און דאס אלץ פארוואס? ווייל דער פּראצעס איז צום אומגליק געווארען א פּאליטישע שפּיל, נים זייענדיג שוין לכתחילה קיין געווענליכער קרימינעלער פאל. אלע זענען היינט מודה, אז דער ארײנשלעפּען פּאליטיק אין פּראצעס האט זעהר געשאדט אז דעם בעשולדיג-טען פיליפּ האלסמאן, אז דעם נאמען פון עסטרייך. יודען און ליבעראלע קריס-טען מיינען, אז די פּאליטיק האט זיך אנגעהויבען שוין ביים חשד אויפ'ן זוהן און די ערשטע שריט פון דער אויס-פארשונג זענען שוין געווען טענדענ-ציעז בעוואוסט, טענדענציעז אומבעוואוסט דיק-טירט פון אנטיסעמיטישע געפיהלען און מעגנערצענצע. דעריבער האט די יודישע וועלט און מיט איהר איך די הפשע מאסע גערעכטע קריסטען תיכף אנגעכאפּט זיך אן דעם אורטייל און אויפגענומען געגען דעם אנ'עפענטליכען מאראלישען קאמף. דערויף ענטפערען היינט די קאנסערוואטיווע, מעהר קולטורעלע קריסטליכע קרייזען מיט האלבען אדער פערטעל אנטיסעמיטיזם, אז דער דוקא דער גע-שריי פון יודען און ליבעראלען האט ארייננעשלעפּט דעם פּראצעס אין א פּא-ליטישער הויז. אהן דעם יודישען און פרייזמוירערישען געשריי, וואלט עס נע-ווען מעגליך קומען אפשר צו אנ'אנדער'ן סוף. ווען מען זאל נים האבען געמאכט אזוי פיל שטיינער אויף טיראל און אויף איהר בעפעלקערונג, וואלט מען ראשית אין טיראל אליין געווען ווייניגער געהייצט זיך און געקומען אפשר ביים צווייטען פּראצעס צו רוהיגערע קלארערע רעזול-טאטען. אדער מען וואלט געקענט ארי-בערנעמען דעם פּראצעס לכתחילה קיין וויען, ווען מען זאל נים געווען מורא שיצען דעם כבוד פון טיראל. נענען אלע אטאקען פון דער „אנאנימער יודישער וועלט-מאכט" דוקא אויף טיראל, וועל-כע לעבט פון טוריסטען און קען דורך אזא קאמפּאניע פערלירען די פּראמינע-נטע פון פּרנסה.

נאך אלעמען זענען אלזא אלע מודה, אז דער פּראצעס האט זיך אפּגעשפּילט אין א פּאליטישער אטמאספערע און די-רום איז קלאר, אז דער סך-הכל איז נים קיין ריינע גערעכטיגקייט און נים קיין געוויסענהאפטער אביעקטיווער געריכטס-הויף פון עסטרייך איז נים געווען גאנץ פריי פון טיראלער לאקאל-פּאטריאטיזם? ווייל ער האט ביים מאכען דעם ערש-טען טיראלער משפּט, נישט בעשטימט קיין אנדער שטאט אדער לאנד פאר'ן צווייטען משפּט, נאר ווידער אינסברוק, און ווידער טיראל. און דאס וועט בלייבען דער שווארצער פלעק אויף דער עסטרייכישער יוסטיץ.

און דעריבער וועט דער קאמף ארום יודישען סטודענט פיליפּ האלסמאן עפּשט רעכט נישט אויפהערען. עס שאפען זיך שוין קאמיטעטען און גרופּעס פון סתם גוטע מענשען און אפילו פון ערשט-קלאסיגע יוריסטען, כדי צו זוכען עפּעס א נייעם פאקט, וואס אויף זיין סמך קען מען דעם גאנצען פּראצעס אנהויבען פריש פון א שפּאגעל-נייער אויספאר-שונג צוריק צו דער אונטערשטער אינסטאנץ. בערימטע קריסטליכע געלערנטע זענען אויך דערביי און מען וועט נים רוהען, ביז מען וועט נים ווייזער עסטרייכישער יוסטיץ און דער עסטרייכישער פּאליטיק-טרייבערייי, אז דאס איז נים דער גערעכ-טער וועג, אויף וועלכען זי איז געגאנגען. אויב די עסטרייכישע יוסטיץ וויל ראטע-ווען איהר אלטען, גוטען נאמען, דאן מוז זי אין א נייעם „פּראצעס האלסמאן" געבען דער פערטיידיגונג אלע מעגליכ-קייטען צו געפינען דעם אמת, אדער די יוסטיץ דארף דערווייזען אויף קלאר, אז פיליפּ איז דער מערדער פון זיין פאטער.

איינס פון די בײדע. א נייער פּראצעס האלסמאן וועט און מוז באלד קומען. אפילו די האלב-אנטיסעמיטישע פּרעסע פון וויען ווינשט זיך דאס, ווייל אויך ביים גרעסטען רוב פון דער קריסטליכער בעפעלקערונג איז געבליבען דער געפיהל, אז אנ'אומשולדיגער איז פעראורטיילט געווארען. די עסטרייכישע יוסטיץ און קען שום פּראקטיק פון אנדערע לענדער האבען נאך נים געהאט אזא פאל, אז דער בעשולדיגטער און פעראורטיילטער זאל זיך האלטען אזוי גערעכט, אזוי מו-טיג, אזוי קעמפערויש און אזוי שטאלץ ווי פיליפּ האלסמאן.

אנטיסעמיטישער סקאנדאל וועגען עספּע-אנטא-קורס דורך ראדיא

דאנציג (יטא) דאס דאנציגער ראדיא האט איינגעארדענט א קורס פאר דער עספּעראנטא-שפּראך, וואס ווערט גע-פיהרט דורך דעם דאנציגער עספּעראנ-טיסטען-פיהרער שטאטס-סעקרעטאר פּ. עלטערמאן.

די ראדיאלייטונג האט אבער ערהאל-טען פערשידענע בריף פון דאנציגער אנטיסעמיטען, אז מען זאל נישט פער-ווענדען זייער צייט פאר א „יודישע שפּראך" און זיי פערלאנגען, אז די רא-דיא-לייטונג זאל ליקווידירען דעם עספּע-ראנטא-קורס. דער דאנציגער עספּעראנ-טא-פערבאנד האט געגעבען דעם שאַרף פּראטעסטירט און דער קורס ווערט דורך דעם ראדיא ווייטער נארמאל פארטגע-זעצט.

בעפרייטע אראבער, בעשול-דיגטע אין מארדען יודען

ירושלים. (יטא) דער גענעראל-פּראקוראר האט קאסירט די אנקלאגע געגען אנ'אראבער, וואס איז בעשולדיגט געווארען אין ערמארדען דעם יוד זאב גרינבערג און פערוואונדען די פרוי פּערטן פון דער פאמיליע ערעלשטיין אין חברון. דער גענעראל-פּראקוראר האט אויך בעפ-רייט א געוויסען אראבער, וואס איז גע-ווען בעשולדיגט אין ערמארדען דעם יוד אברהם יאראנו. דער אראבער זאל זיין א טונדערעהעריגער, יונגער פון 17 יאהר.

ארכיוון פון די פּויזנער שטעדטלעך ווערען איבערגעשיקט אין י.ו.א.

קאליש (יטא) א קאלישער זאמעל-קריין האט זיך גענומען פאר אנ'אויפנא-מע צונויפזאמלען די ארכיוון פון די פּויזנער יודישער קהלות און זיי איבער-שיקען דעם יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט אין ווילנא.

אזוי איז די מעג איבערגעשיקט גע-ווארען דעם י.ו.א. דער אסטראווער קהלה-ארכיוו. די אויסגאבען פאר אי-בערשיקען דעם ארכיוו האט איבערגע-נומען די קהלה אליין.

א קאפּעלע הומאר
ווערטלעך און שטעכווערטלעך

נישט קיין גלייכע פּראפּארציע
אין חודש יאנואר זענען אין לאדז די לעבענס-מיטלען געפאלען אויף 5 פּראצענט. און די מיטלען צום לעבען אויף 50 פּראצענט.

* * *

מעג מען עס אליין זעהן
עקאנאמישע לאגע אין לאנד ווערט בעסער, זאגט א מיניסטער. דער עולם וועט אבער נישט דערזעהן, כל זמן מען וועט דאס אליין נישט זעהן.

דר. מאגנעס׳ס בראשור וועגן שלום צווישען יודען און אראבער

מיר הרוקען דא איבער די בערימט געראטענע בראשורע, אין וועלכער דר. מאגנעס רעדט אויספיהרליך וועגן די יודיש-אראבישע בעציהונגען איז פאלעסטינע און זיין פלאן פאר א צוויי-פעלקער שטאט.—נאר איין קאפיע פון דער בראשורע איז אהער אנגעקומען און זי ווערט איבערגעדרוקט אין יודישער איבערזעצונג

V.

די נעגנערשאפט צו א פארלאמענט און פאלעסטינע און דער אינצטונגער צייט נעמט זיך פון פיל טיפערע סבות ווי די, אויף וועלכע איך האב פריהער אנגעוויזען. עס ווערט אנגעוועגדעט די טענה, אז מען דארף מאכען א שארפען אונטערשייד צווישען דעם גרונד-כאראקטער פון די אראבישע און יודישע ישובים. פאר דעם אראבישען פאלק, זאגט מען אונז, איז פאלעסטינע בלויז א קליינע פראווינץ אין דער גרויסער אראבישער וועלט, און איז דערפאר נישט פון קיין ענטשיידענדער וויכטיגקייט פאר דער אראבישער נאציע. פאלעסטינע איז, נאטירליך, פון גרויס וויכטיגקייט פאר די פאלעסטינער אראבער, וואס לעבען דארטען. דאס איז אבער נישט די ענגלאנד פון דער אראבישער נאציע. פאלעסטינע איז נישט דער קוואל, פון וואנען עס שטראמט זייער גייסט. דער בארג, פון וועלכען עס וואקסט דער אפשטאם. אהן פאלעסטינע וועט די אראבישע נאציע נאך אלץ האבען איהרע מיליאנען אראבער אויף ריזיגער אראבישער טעריטאריע, וואס פארנעמט גרויסע שטיקער פון ערד-קוגעל, און דערפאר, ווען אפילו די יודען אנערקענען דאס רעכט פון די פאלעסטינער אראבער צו גלייכבערעכטיגונג אין דעם לאנד, וואו זיי וואוינען, פונדעסטוועגען דארפען די אראבער, אויף דער אנדערער זייט, אנערקענען דעם פאקט, אז די יודען האבען נישט קיין אנדער היימלאנד, קיין אנדער טעריטאריעלע צענטער. און אז אויב מען וועט ביי זיי אוועקנעהמען דאס רעכט פון פרייער איינוואנדערונג און פון בעזעצען זיך, ווי דאס קאן געשען ווערען דורך א פארלאמענט, און וועלכען די אראבער וועלען זיין די מאיאריטעט, דאן וועט עס הייסען, אז מען נעמט ביי זיי אוועק דאס איינציגע פאטערלאנד, וואס זיי פארמאגען, און דאס וועט זייער זיין א היסטארישע פערברעכען. דאס וואלט געמיינט, זאגען אונז מאנכע, אז דאס יודישע פאלק איז פערוראורטיילט צום אונטערגאנג, ווייל, לויט זייער מיינונג, איז די איינציגע מעגליכקייט, אז יודען זאלען קאנען עקזיסטירען, — א גרויסער יודישער ישוב אין פאלעסטינע. און דערפאר ווערט עס געמאכט אט דער אונטערשייד צווישען דעם רעכט פון דעם יודישען פאלק אויף פאלעסטינע און דעם רעכט פון די אראבער, וואס וואוינען דארט. און אזוי ווי די היסטארישע פערבינדונג פון א פאלק מיט א לאנד ענגען פון מעהר וויכטיגקייט ווי דער פאקט, וואס אן׳אנדער פאלק, ווי, למשל, די אראבער, זענען פאר א געוויסע צייט די מאיאריטעט, מאכט עס די יודישע פאדערונגען און פאלעסטינע נאך שטארקער.

איך מוז צוגעבען, אז און די אלע ארגומענטען, מיט וועלכע איך בין ווייט נישט איינשטימיג און איך וועל עס שפעטער ווייזען, איז פאראן א טיפער אמת. עס איז א פאקט, וואס קאן נישט אפגעלייקענט ווערען, אז דאס יודישע פאלק האט נישט געהאט און קאן נישט האבען קיין אנדער צענטער, חוץ ארץ ישראל. ס׳איז אויך א פאקט, אז פאלעסטינע איז ווייניגער וויכטיג פאר דער אראבישער נאציע ווי, למשל, סיריען מיט דמשק, אדער אראביע מיט באגדאד, וועלכע זענען קוואלען, פון וואנען עס שטראמען די אראבישע פאלקס-כחות, אדער ווי העדזשאס מיט מעקא און מעדינא. די פאלעסטינער אראבער שטאמען וואשיינליך פון די אלע אומצעהליגע פעלקער, פון די זונגער און בעזונגטע, וואס האבען געהערשט און דורכמארשירט דורך פאלעסטינע. חוץ דעם איז דאס לאנד הייליג פאר 3 רעליגיעס, און דאס איז דאך נישט אזוי דער פאל מיט די אנדערע אראבישע לענדער. און נאך עפעס: קאן דען די געשיכטע אנגעוויזען אויף נאך אזא בעקאנטשאפט פון טויזענטער יאהרען אויף א לאנד, ווי די בעקאנטשאפט פון פאלק ישראל מיט ארץ ישראל? איז דען געווען נאך א פאלק, וואס האט דרייסיג מאל און טאג געוועגדט זיין פנים צו אט דעם לאנד און פערלויף פון טויזענטער יאהרען? נישט געקוקט אויף דעם, וואס דאס פאלק איז צעזייעט און צעשפרייט און אלע ווינקעלעך פון דער ערד און האט דען נישט א העברעאישער משורר אויסגערופען: „אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני — תדבק לשוני לחכי?"

לאמיר דערפאר צוגעבען, אז צווישען פאלעסטינע און דעם יודישען פאלק איז פאראן אן׳אויסערגעוועהנליכער און מיסטישער בונד. איז אבער דאס גענוג אונזאר, אז מען זאל צוריקהאלטען א פארלאמענט, ביז די יודען וועלען ווערען אזוי גרויס און צאהל, ווי די אראבער? דאס איז נישט לאגיש. ווארום טאקע צוליב די סבות, וואס זענען אנגעוויזען געווארען, פארוואס די יודען זענען אזוי צוגעבונדען צו פאלעסטינע, וואלטען די פאלעסטינער יודען און די אראבער געווארען גלייכבערעכטיגטע און אוצטונגען מאמענט, נישט געקוקט אויף דעם וואס די יודען זענען פיל קלענער אין צאהל. ווי די אראבער. און אויב דאס איז אזוי, מה פארוואס זאל מען ווארטען מיט די פאליטישע קאנצעסיעס, ביז די יודען וועלען ווערען די מאיאריטעט?

איך בין נישט קיין עקספערט און פאליטישער ווייסענשאפט. אר האב אויך נישט די פערענטווארטליכקייט צו בעשטימען, ווי ווייט דער, אדער יענער פארשלאג איז פראקטיש און נוץ. איך האב שטודירט 14 פערשידענע פראיעקטען, און א קאמיסיע פון עקספערטען וואלט בעדארפט בעשטימט ווערען דורכצוגעהן דעם מאטעריאל. פערשטעהט זיך מיט אלע פארטייען אי דאן מאכען איהרע רעקאמענדאציעס. אויב אבער עס איז מיר ערלויבט אנצווייזען אויף דער רעגירונגס-פארם, וועלכע איז מיר נאהענט צום הארצען, וויל איך זאגען, אז לויט מיין מיינונג, וואלט מען געדארפט בעשאפען צוויי לעגיסלאטיווע הייזער, א מין „האוז אוו קאמאנס" וואו דאס גאנצע פאלק וועט זיך בעטייליגען און די וואהלען און וואו די אראבער וועלען האבען א גרויסע מאיאריטעט, און א העכערע הויז, וואו מען וועט געוועהלט, אדער בעשטימט ווערען אויף דעם באזיס פון גלייכקייט, וואס די דריי נאציאנאליטעטען וועלען האבען — די יודען, די אראבער און די ענגלענדער. דאס איז ענליך צו דער רעגירונגס-פארם און אמעריקע, וואו דער סענאט בעשטעהט פון צוויי רעפרעזענטאנטען פון יעדען שטאט און דער „אוניאן", ווי קליין אדער ווי גרויס דער שטאט זאל נישט זיין, און דאס „האוז אוו רעפרעזענטאטיווס" רעפרעזענטירט די יחידים פון פאלק אלס יחידים.

דער עיקר אבער, וואס איך וויל דא אנוויזען איז, אז וואס פאר א רעגירונגס פארם עס זאל נישט אנגענומען ווערען, איז נישט פאראן קיין אורזאך עס אפצולעגען אויף שפעטער. די, וועלכע גלייבען, ווי איך, אז פאלעסטינע איז א צוויי-פעלקער שטאט, דארפען פאדערען, מען זאל אננעמען אלע נויטיגע מיטלען צו בעשיצען די רעכט און פריווילעגיעס, פון יודישען פאלק און יעדען קאנסטיטוציאנעלען אגווייז, וואס וועט געמאכט ווערען. די דיסקוסיע דארף זיין נישט, צי דאס, אדער יענס זאל געטוהן ווערען, נאר ווי אזוי אנצווענדען די נויטיגע פארזיכטיגקייט און וואסערע מיטלען — צו בענוצען צו פערהיטען די יודישע רעכט און אז די דאזיגע רעכט זאלען בעשטעהן פון פרייער איינוואנדערונג, בעזעצען זיך אויפ׳ן לאנד, און די שאפונג פון א העברעאישער קולטור.

נישט אפשטרייטענדיג דעם פונקט, אז די יודען האבען א ספעציעלע בעציהונג צו פאלעסטינע, וויל איך אבער קאמענטירען די אנדערע פונקטען, וואס זענען פריהער בערוהרט געווארען און זעהן ווי ווייט זיי זענען אמת. איך טו עס, ווייל וואס אנבעלאנגט די דאזיגע אנדערע פונקטען, צעגעה איך מיך מיט א סך אנדערע ציוניסטען, און דאס געהט אזוי ווייט, אז מאנכע פון מיינע פריינד זאגען מיר, אז נישט געקוקט אויף דעם, וואס איך לעב אין ציון, בין איך דאך בכלל נישט קיין ציוניסט. איך וואלט געוואלט וויסען ווער האט עס די הייליגע אויטאריטעט צו בעשטימען ווער עס איז יא און ווער עס איז נישט קיין ציוניסט? עס איז כדאי צו בעמערקען, אז די געזעלשאפט פון די וועלכע טיילען מיינע אנזיכטען איז א גאנץ גרויסע, און אויב מיין זכרון דינט מיר גוט, דענק איך, אז איהר ווערט דארטען טרעפען אויך אזעלכע, וואס פאראדירן אלס די אמת'ע ציוניסטען. אבער אפשר האבען מיינע פריינד רעכט. מעגליך, אז דאס, וואס

(ענדע—זייט 7)

קליינער פעליעטאן

די מפלה פון מיסטער „לאקש"

צו גרויס, צו שמאלץ איז ער שוין געווען, דער „לאקש". א גאנצער יחסן ביי זיך. ווער האט עס געקענט צוקומען צו אוהם, צום מיסטער לאקש!

אויב מיר זאגען: „מיסטער לאקש", איז דאך פאר קיינעם קיין סוד נישט, אז דאס מיינען מיר דעם גדול׳דיגען דאלאר. א גאנצער שמעלקע געווארען ביי אונז אין פוילען. אומעטום פערגעבען דעם אויבען-אן. ווער האט מען אפגעגעבען כבוד? פאר וועמען האט מען זיך געבויגט פורעים ומשתחוים? — פאר׳ן דאלאר. האט מען א בחור גערעדט א שידוך, האט ער זיך „פראדוקציע" פערקויפט אויפ׳ן דאלאר. האט א סוחר איינגעשטעלט א רעכענונג אויף ריין פוילישער סחורה, האט ער בערעכענט אין דער דאלאר-וואלוטע א תנאים, א כתובה האט מען געשריבען אין דאלאר. וואס דארפט איהר מעהר: אפילו א פוילישע לאטעריע, האט מען אויך געמאכט — א דאלאר-ביקע!..

הימעל און ערד און דאלאר!

אבער אויף אלץ קומט א צייט. און אויך אויף דעם יחסנ׳דיגען דאלאר איז געקומען א צייט. אי, האט ער. דער „מיסטער לאקש" געהאט א מפלה.

עפעס א ליך האט אוהם אנגעטאן אויף טערקיש און אנגעמען פאפרוצירען דעם לאקש נישט ערגער פון פעטער סעם אליין און געווארען א לאקש-פעטש צענניש אויף די אנדאפאוושע בערזעס האט די „באנק פאלסקי" א זאג געטאן: סטאפ! גענוג לאקשען. מיר נעמען נישט מעהר אן קיין לאקשען, און באסטא...

טוט זיך אינצט חושך: עולם זיינען נישט, וועלכער קוני לעמעל איז דער רואיגער. לויפען רעמעשען פון ווארשע קיין ניו-יארק און פון ניו-יארק קיין ווארשא. מ׳קלאפט אהין און מ׳קלאפט אהער, און דערוויל... דערוויל שטעהט דער מיסטער לאקש מיט אן׳אראפגעלאזענעם קאפ, א פערשעהמטער געבליבען. דער ליך האט אוהם אפגעשטאן אויף טערקיש און ער האט געבעך דערווייל קיין תיקון נישט.

צו גרויס איז ער שוין געווען ביי זיך. צו פיל יחסן איז ער שוין געווען — א גאנצער שמעלקע געווארען ביי אונז אין פוילען.

אי, האט מיסטער לאקש געהאט א מפלה!...

אב-נעק

זיין מאיעסטעט, דער המון

(רייזע-נאטיצען, פון אמעריקא, ספעציעל פאר׳ן „לאדזשער טאגעבלאט" — פון מארק ראזומני

פון אלע ווענד און די אונטערגרונד-באהנען, און די הויכבאהנען, און די טראמוויען, אויף די דאמפערס, און די קראפטען און קאפעס, אומעטום, וואו עס איז נאר בכלל פאראן א וואנד — שרייען אראפ פוילפארבינע פלאקאטען, בעצאצקעט מיט פליערלייי געשטאלטען און דרייהלעך, בעשריבען מיט פערשיידענע טעקסטען, און אלע פערענדיגען זיך מיט דעם גלייכען פסוק:

— צעהן מיליאן מענשען געברויכען אונזער מיטעל, טו נאך זייער בייטפיל און זיי דער צעהן מיליאן און עלפטער!

אדער:

— פארוואס זאלסטו זיך אפזונדערן פון די אלע מיליאנען, וואס בענוצען מיר?

אדער:

— מיליאנען מענשען האבען זיך שוין איבערצייגט און דער צוועקמעסיגקייט פון דעם און דעם, איבערצייג זיך אויך!

אי אזוי ווייטער און אזוי ווייטער. אהן א סוף!

מען ווענדעט זיך נאר צו מיליאנען, מען רעדט נאר צו מיליאנען. אלץ, וואס ווערט פראדוצירט, ווערט געמאכט פאר מיליאנען, פאר גרויסע, אומגעהויערע מאסען. פאר זיין מאיעסטעט, דעם המון.

אבער בעת מען זעהט אט די „מיליאנענע" פלאקאטען און אויפרופען, איך מען נישט מיינען, אז דאס האבען זיי געשאפען די מאסען, אז דאס ווענדען זיך צו עפיס אן׳אבסטראקטען בעגריף, וואס זיי האבען א נאמען געגעבען „מאסע", אז די מאסע עקזיסטירט נאר אין [illegible] זיך נאך ביזנעס יאגענדיגע פאנטאזיעס.

גאנץ און קיין ארט אין דער וועלט, דאכט זיך, איז נישט אזוי פערווירקליכט געווארען דער בעגריף מאסע, איז נישט אזוי ענטוויקעלט דער מאסען-לעבען, ווי אין אמעריקא.

בעת מען ווענדעט זיך אין אמעריקא צו דער מאסע, צו די סך מיליאנען, מיינט מען דערמיט יעדען איינעם, און ווען מען רעדט צו איינעם זעהט מען פאר זיך דעם גאנצען גרויסען המון.

קיין פערזאן עקזיסטירט דא נישט, דער יחיד איז דא נאר א שרייפעלע, און דעם איינציגערווייזער מאשין פון כלל.

ס׳איז פאראן אן׳אמעריקאנישע ווערטעל: „מי דו לאיק דזשאנס" ד. ה. „מיר אזוי ווי די דזשאנס טוען" (דזשאנס — דאס איז איינע פון די פערשפרייטסטע פאמיליעס אין אמעריקא. דאס איז דער זאמעל-נאמען פון׳ם דורכשניטליכען אמעריקאנער). און די אלע א סך מיליאנען אמעריקאנער דזשאנס טוען טאקע איינער, אזוי ווי דער אנדערער. מען געהט גלייך אנגעטאן, מען עסט פונקט די זעלבע קאנסערווירטע שפייזען (אין אמעריקא זענען אלע שפייזען קאנסערווירט), בעת מען הוסט, נעמען אלע דעם זעלבען פאטענטירטען מיטעל, אלע רויכערען דעם זעלבען סארט ציגארען, אלע עסען די גלייכע מאראזשענע און מען טרינקט די גלייכע סאדע-וואסער פון דער זעלבער פירמע און די סך טויזענדער אפטייקען, וואס זעהען אלע אוים, פונקט ווי איין מאמע וואלט זיי געהאט. מען געהט אין די זעלבע קינאס, און מען זעהט די זעלבע בילדער, אלע שלאפען אין די גלייכע בעטען. און אזוי אלץ.

נישטא קיין אינדיווידועלע, קיין בעזונדערע נאטור, נישט אין געשעפט, נישט אין קונסט, נישט אין רעליגיע, נישט אין פערגוויילונגען.

אט דא אין אמעריקא, אין דאס ארט, וואו עס איז אויף אן׳איינצעלען אופן דורכגעפיהרט געווארען די קאלעקטיווירונג פון דער געזעלשאפט: קאלעקטיווירונג, אויסגלייך, מעכאניזאציע. אלע זענען ניוועלירט געווארען, דערפיהרט געווארען ביז צו איין מדרגה, קיין איינער פון די סך מיליאנען טוילט זיך נישט אוים אפילו אויף א פערטעל צאל פון די אנדערע. אלע זענען איין הויף, און פרייט, אלע האבען איין קאפ, און אלע טראגען איין הויטעל. און מען וויל זיך אפילו נישט אויסטיילען, ס׳איז נישטא דער דראנג זיך אויסצוטיילען. ווייל, וואס וועט זיין, ווען מען וועט זיך שוין אויסטיילען? מען וועט עסען די אייגענענע קאנסערוועס, מען וועט אלין פאהרען אין אינטערגרונד-באהן, און דעם-לען שטעהענדיג. מען וועט אלץ געהן אין „פערעמאונט"-טעאטער זעהן „מאקים" (רעד-פילמען) מיט די בלאנדע מארציפאנענע יפי-פיות און העלדען ווי דער ארגעל שפילט דארט מיט צעהן טויזענד פערד-קראפט אינטימע ליבעס-לידלעך.

יא, אין איין הינזיכט האט דער דורכשניט-אמעריקאנער א גרויסען דראנג זיך אויסצוטיילען פון די אנדערע: אין הינזיכט געלד. יעדער איינער וויל האבען מעהר געלד, ווי דער אנדערער, און זעהר אפט דערגרייכט מען דאס טאקע. אבער קיין אינדיווידועלע, פערזענליכען טעם גיט דאס אלץ נאך נישט צו דעם לעבען.

כדי ארגאניזירן א פערזענליכע נאטע אינ׳ם לעבען מוז מען אין אמעריקא זיין א מיליאנער. א מיליאנער קאן זיך שוין בויען א הויז, וואס איז א ביסעל אנדערש, ווי די אנדערע הייזער, ער קאן זיך אויסמעבלירען זיין שטוב אנדערש, ער קאן זיך קויפען אן׳אויטאמאביל, וואס זאל אנדערש זיין ווי די הונדערטער טויזענדער אויטאמאבילען, וואס יאגען זיך טאג און נאכט איבער די גאסען און וואס זעהען אוים אלע גלייך, אזוי ווי טראפענס וואסער. אבער נישט אלע קאנען דאך זיין מיליאנערען, און די יענעגע, וואס האבען אפילו מעהר געלד, ווי דער דורכשניט האט דאס, לעבען אויך פונקט אזוי ווי דער דורכשניט.

עס איז כדאי זיך דורכצושפאצירען ברוקלין, די דאזיגע „בעט פון ניו-יארק" ווי מען רופט איהר אין אמעריקא, ווייל די ניו-יארקער ביזנעס-לייט האבען דא צום רעסטען טייל זייערע וואוינהייזער. א גאנצע טאג זענען זיי אין זייערע געשעפטען, אדער קאנטארען, און מאנכ׳ א מאל אין אוונט קומען זיי ארוף אהיים. ברוקלין איז א ריזיג-גרויסע שטאט, און יעדע פון איהרע אבטיילונגען, ווי בארא-פארק, פלעטבוש, וויליאמסבורג, בראנזוויל, האבען זיך צו 100—150 טויזענד איינוואוינער. און די אלע הייזער וואס ציהען זיך אויפ׳ן גאנצען אומגעהייערן שטח פון ברוקלין זענען פונקט ווי און מאמע וואלט זיי געהאט. אלע זענען זיי ד. זעלבינע גרויס, יעדע האט צוויי שטאק, אלע זענען גלייך אויסגעפארבט מיט די זעלבינע פארב, אלע האבען

(ענדע—זייט 7)

מעהר אמת און אויפריכטיגקייט אין היינטיגע פאמיליע-לעבען

וואס גרויסע פראפעסארען קלערען פון די, וואס קריטיקירען די היינטיגע פרויען. — די מאדערנע פרוי אלס מוטער

די לעצטע צייט זענען ערשינען ארטיקלען און פערשיידענע ענגלישע זשורנאלען, און וועלכע די מאדערנע פרוי און מוטער ווערט שארף קריטיקירט דערפאר, וואס זי גיט איהרע קינדער א סך פרייהייט און דערפאר, וואס זי ערציהט איהרע קינדער אהן געגענגעגנער דיסציפלין. אנשטאט צו קאנטראלירען יעדען שריט און טריט פון איהרע קינדער און אנשטאט צו האלטען די קינדער איהרע, ווי אנ'אפיציר א סאלדאט, בעהאנדעלט זי זיי, ווי איהר גלייכע. עס ווערט ערקלערט אין די ארטיקלען, אז די מאדערנע פרוי, וועלכע האט זיך אליין בעפרייט פון שקלאפעריי און פערלויף פון די לעצטע יאהרען, האט בעשלאסען, אז די קינדער דארפען אויך קריגען די זעלבע פרייהייט, וואס זי האט ערקראגען. זיי מיינען, אז דאס האט פערורזאכט א סך שאדען און אז דער צוקונפטיגער דור וועט זיין א נישט דיסציפלינירטער און וועט טון אלץ, וואס איז נאר מעגליך, כדי צו צעשטערען דאס, וואס עס האט געדויערט דורות-לאנג אויפצובויען. אויב זייער מיינונג וועל זיין א ריכטיגע, דאן קאן מען ערווארטען, אז דער נייער דור וועט צעשטערען אלע אידעאלען און אלע אויסגעהויט ווערען פון געוויסע אינאנצענירונגען פון דער וועלט און דורך דעם וועט די געזעלשאפט דארפען שטארק ליידען.

דער בעוואוסטער פילאזאף און פסיכאלאג האוולאק עלים איז צוליב די דאזיגע אטאקעס, וואס זענען געמאכט געווארען אויף דער היינטיגער פרוי, ארוים מיט אנ'ארטיקעל, און וועלכען ער מאכט א שארפען אנגריף אויף די דאזיגע קריטיקער און ער לאכט זיך איינפאך אוים פון דעם, וואס זיי זאגען. פערקעהרט: די היינטוועלטליכע מאמע טוט מעהר אויף פאר איהרע קינדער, ווי די אמאליגע מאמע, און דוקא דערפאר, וואס זי צווינגט זיי נישט, אז זיי זאלען זיך שרעקען פאר איהר יעדען קוק. פאר איהר יעדען ווארט. ער זאגט, אז אויב די נייע מאמע גיט איהרע קינדער מעהר פרייהייט, ווי זיי האבען ווען עס איז געהאט אין די אמאליגע יאהרען; אויב זי העלפט די קינדער איהרע, אז זיי זאלען אליין אויפטון זאכען, אנשטאט אז זי זאל זיין די יעניגע, וואס זאל טון די זאכען פאר זיי — קומט איהר דערפאר א גרויסער דאנק. עס קאן זיין, אז ער בחור, אדער מיידעל וואלטען געקאנט געגענעמליכקייטען. וואס זיי מוזען איבער לעבען, ווען די מאמע זאל זיין זעהר שטרענג מיט זיי. אבער דערפאר איז אויך דא א צווייטע זייט אין דעם שפיגעל: די קינדער געוואוינען זיך צו צו פערענטווארטליכקייט. זיי האבען אפשר נישט די דיסציפלין פון זייער מאמען, אבער זיי קריגען שפעטער די דיסציפלין פון דער וועלט. דאס לעבען אליין ווערט זייער לעהרער, און די תורה, וואס דאס לעבען לערנט, איז אלעמאל די וויכטיגסטע, די בעסטע

אט וואס האוולאק עלים שרייבט:

„די אמאליגע מוטער פלעגט ערציהען קינדער אויף נאר אנ'אנדער אופן עס זענען פאראן אזעלכע, וואס זענען נישט צופרידען מיט די היינטיגע מאמעס און וואס זאגען, אז די אמאליגע מאמעס האבען זיך זעהר שטארק ליב געהאט זייערע קינדער, באטש זיי זענען געווען זעהר שטרענג צו זיי. דער אמת איז, אז די אמאליגע מאמעס האבען געהאלטען אז זיי מוזען זיין אזוי אנדערש פון זייערע קינדער, ווי נאר מעגליך; אנשטאט עס זאל זיין א גלייכע ליבשאפט צווישען זיי דאס זיך ענטוויקעלט א געמאכטע דרך ארץ. דאס היינטיגע קינד איז געראדעזאגם צו זיינע עלטערען. עס גיט אויך זיין מאכען. ווי אויף א גאנצען פריינד. עס איז פאמיליאר מיט איהר אזוי ווי מיט דער מיינונג פון די, וואס פערשטעהען באמת נישט ווי אזוי די בעציהונגען צווישען עלטערען און קינדער דארפען זיין — א ביסעלע צו פאמיליאר. עס זענען פאראן געוויסע מאמעס און טאטעס פון אלטען הדר, וואס קעהרען זיך אפ מיט שרעק, ווען זיי הערען, ווי אזוי מאדערנע קינדער רעדען מיט זייערע עלטערען. זיי זענען קיינמאל נישט געוואויגט צו דעם. זיי פערשטעהען אבער נישט, אז גראד די היינטיגע קינדער דארפען געלויבט ווערען, ווייל זיי האבען א נאטירליכע בעציהונג און דער פאמיליע. זיי זענען מענשען און נישט קיין הולצערנע ליאלקעס. און די נייע מאמע האט זיך ארומגעזעהן, אז עס איז נאר נישט אזוי וויכטיג פאר דער צוקונפט פון איהרע קינדער, אז זי זאל אלעמאל זאגען: „טו דאס נישט און טו יענס נישט." עס זענען דא א סך היינטיגע מאמעס, וואס ווייסען, אז עס איז נישט אלעמאל שכל׳דיג צו שטעהן מיט א בייטש איבער זייערע קינדער און זאגען: „דאס מעגסטו טון און דאס טארסטו נישט טון." די מאדערנע מוטער, ווען זי בעמערקט, אז איהרע קינדער נעהמען צופיל פרייהייט, אז זיי טרעטען שוין אריבער די וויכטיגסטע גרענעצען, רופט זי אן זיך דורכצורעדען אפענהערציג מיט די קינדער איהרע און זי דערצעהלט זיי וועגען אלץ, וואס איז וויכטיג פאר זיי, וועגען די גרונד-יסודות פון דעם לעבען און דער געזעלשאפט. זי מאכט פאר זיי קלאר, אז עס מאכט נישט אוים, ווי פריי מיר זאלען נישט זיין, מוזען מיר פונדעסטוועגען נישט טון די זאכען, וואס שטערען די פרייהייט פון אנדערע מענשען."

האוולאק עלים איז איבערצייגט, אז די היינטיגע מוטער, וועלכע בעהאלט נישט קיין סודות פון איהרע קינדער און איז מיט זיי אזוי גוטפריינדליך, אז זיי דערצעהלען איהר אלץ, וואס עס איז אויף זייער הארצען, און זי דערצעהלט זיי אויך פיהל זאכען פון איהר אייגענעם לעבען, וואס אן'אלטמאדישע מאמע וואלט קיינמאל נישט געוואגט צו טון — טוט דאן דאס, וואס איז רעכט. דער פאקט איז, אז מיט יאהרען צוריק זענען אויך געווען געוויסע אינטעליגענטע פרויען, וועלכע האבען זיך געוואלט דורכרעדען מיט זייערע זיהן און טעכטער וועגען זייער לעבען און וועגען די געשלעכטליכע געפיהלען, וואס עקזיסטירען ביי זיי. די צרה איז אבער געווען, וואס זיי האבען כמעט אלע מאל געהאט א דורכפאל, ווייל זיי האבען נישט געמאכט די נויטיגע פארברייטונגען פאר דעם דאזיגען צוועק. און אנדערע ווערטער: די בעציהונגען צווישען יענע פרויען און זייערע קינדער, זענען געווען אזעלכע פרעמדע, אזעלכע אנגעצויגענע, אז ווען זיי האבען געפרובט פלוצלינג ארויסקומען מיט לעבענס-אמת'ן, וואס האבען געהאט א בעדייטונג פאר יעדער פיזישער און לאגישער עקזיסטענץ פון די קינדער, איז דער איינדרוק געווען א צו שארפער. א צו אויפברייסלעכער. אנשטאט צו דערוועקען אן'אמת'ע אינטימיטעט, האט עס אמאל געווירקט גראד פערקעהרט.

עס איז אינטערעסאנט, אז ד"ר האמילטאן האט אין א גרויסער אפהאנדלונג וועגען הנ"ל, און וועלכער ער האט געמאכט אן'אויספיהרליכע אויספארשונג פון 200 מעגער און פרויען פון א העכערען גייסטיגען בערוף, געשריבען, אז 37 פראצענט פון די מעגער און 29 פראצענט פון די פרויען, זענען געווען זעהר צופרידען און שטאלץ, ווען די עלטערען זייערע האבען פאר זיי אפען ערקלערט די געשלעכטליכע פראבלעמען פון זייער לעבען. 20 פראצענט פון די מעגער און 17 פראצענט פון די פרויען האבען די זאך אויפגענומען מיט א גלייכגילטיגקייט. זיי האבען געמאכט דעם איינדרוק, אזוי ווי די זאך איז נישט פון בעזונדערען אינטערעס פאר זיי. עס זענען אויך געווען 29 פראצענט מענער און 23 פראצענט פרויען, וועלכע זענען שאקירט געווארען פון די קלארע, ריינליכע פאקטען, וואס זענען פאר זיי פארגעבראכט געווארען. אבער ד"ר האמילטאן ערקלערט, אז די, וואס האבען ארויסגעוויזען א געוויסע עמפערונג וועגען דעם, האבען דאס געטון איינפאך צוליב דעם, ווייל די פארברייטונגען זענען נישט געווען די ריכטיגע. ווען אבער די היינטיגע פרוי ווערט א חבר צו איהרע קינדער, ווען זיי זענען נאך זעהר קליין און זיי הויבען אן נישט נאר ליב צו האבען איהר, נאר פערטרויען איהר אפילו ווערט די לאגע זעהר א לייכטע פאר איהר.

די מאדערנע פרוי דארף אלזא, נישט געמאטערט ווערען, נאר דארף געלויבט ווערען, ווייל די צייט איז אזא, אז איהרע קינדער זאלען ערצויגען ווערען, ווי זיי פלעגען אמאל ערצויגען ווערען, וואס עס ווערקליך פערזארגען פיל שאדען דער מענשליכער געזעלשאפט.

לאדז זונטאג, 9. פעברואר 1930, י"א שבט תר"ץ, פ' בשלח. זון-אויפגאנג: 7.08, זון-אונטערגאנג: 4.33

טאג-כראניק

ביליגער געווארען היונה

(§) די סטאטיסטישע קאמיסיע ביים מאגיסטראט האט פעסטגעשטעלט, אז אין יאנואר זענען אין לאדז ביליגער געווארען לעבענס-מיטלען אויף 5 און א האלב פראצענט.

שטיצע פאר האלב-ארבייטסלאזע

(ב) די טעג פאהרט ארויס קיין ווארשא א דעלעגאציע פון די היגע פראפעסיאנעלע פעראיינען, וועלכע וועלען אינ-טערווענירען ביים ארבייטס-מיניסטער מכח צואיילען ארויסגעבען ארבייטסלאזע-שטיצע פאר ארבייטער, וואס זענען בעשעפטיגט צו 2—3 טעג און וואך.

אויפגעבויט אויף פלייש

(—) דער וואיעוואדע האט ארויסגע-געבען א פעראָרדנונג צו האבען שטרענ-גע השגחה אויף'ן פלייש, וואס ווערט איינגעפיהרט פון דער פרעמד קיין לאדז.

פון „התאחדות"

„התאחדות" ארדענט איין היינט, זונ-טאג אוונט א רעפעראט א. ד. ט „ציו-ניסטישע פאליטיק און פאליטיקאמאנישע און ציוניזם". אלס רעפערענט טרעט ארויס ד"ר ז. עלענבערג.

יעקב לעשטשינסקי ווערט „ציוניזם אויפ'ן שייד-וועג"

רעפעראט פון א מענש, וואס שטעהט אליין אויף דעם שייד-וועג

א בונדישער רעפעראט, וואס פערגלייכט דעם „בונד" צו די אמאליגע רבנים...

דער „בונד", וועלכער האט שוין דעם „באנקראט" פון ציוניזם און דער וועס-טעל-לעשטשינסקי, האט דעם פארינגען מיט-וואך איינגעאָרדענט א פארלעזונג אין „פילהארמאניע"-זאל פון בערלינער יודי-שען זשורנאליסט און עקאנאמיסט יעקב לעשטשינסקי א. ד. „דער ציוניזם אויפ'ן שייד-וועג". דער נאמען פון'ם רעדנער און די טעמע האבען, זעלבסטפערשטענדליך, צוגעצויגען א גאנץ היבשען עולם, וועלכער איז געווען נייגעריג צו זעהן, ווי אזוי דער אמאליגער סאציא-ליסט-טעריטאריאליסט, יעקב לעשטשינ-סקי, וועלכער האט יאהרען לאנג פערליי-קענט דעם גלות און אויפגעוויזען הן על פי סטאטיסטיק, הן על פי שכל, אז יו-דען מוזען האבען א טעריטאריע, וועט איצט נאך זיינע וואקלענישען און גלי-גולים פעסטשטעלען די רוינירקייט פונם בונדישען שטאנדפונקט.

יעקב לעשטשינסקי האט אנגעהויבען זיין רעפעראט פון א שטיק געשיכטע, ער האט דערצעהלט וועגען דער שבתי-צבי-בעוועגונג, וועלכע האט אמאל פער-לאפט גרויסע יודישע מאסן, און האט סוף כל סוף באנקראטירט. פערגלייכענ-דיג די שבתי-צבי בעוועגונג צום ציו-ניזם (!), האט ער שוין אויך פערגלי-כען די געגנער פון שבתי צבי די דעמאל-דיגע רבנים, צום „בונד", און אזוי ווי יענע האבען און יענער צייט געראטעוועט דאס יודישע פאלק פון אונטערגאנג, אזוי וועט איצט אויך דער „בונד" ראַ-

מעווען דאס פאלק פון בליון און פער-לענדונג...

דער פרעלעגענט זאגט, אז דער ציו-ניזם איז א וועה-געשריי פון די יודישע מאסען, און אז די חלוצים זענען אידעא-אלע יונגעלייט, וואס דערוועקען צו זיך סימפאטיע, אבער דער ציוניזם, האלט ער, גיט אויף דער וועה-געשריי א פאל-שען ענטפער און די חלוצים קעמפען, לויט זיין מיינונג, פאר א פאלשער (!) זאכען.

דער רעדנער גיט דאן אן איבערבליק איבער דער געשיכטע פון יודישען פאלק פון דער צייט, זייט פוילען איז צוטיילט געווארען ביז'ן היינטיגען טאג, און ער קומט צום אויספיהר, אז יודען ווערט וואס אמאל בעסער און בעסער... והא ראיה, באלד נאך דער צוטיילונג פון פוילען האבען יודען איבערגעלעבט א שרעקליכען קריזיס, אז אפילו די רוסי-שע גובערנאטארען, וואס האבען נישט געשמ'ט מיט קיין איבריגע ליבע צום יודען, האבען אפגעשיקט זעהר טרוי-ערינע ראפארטען קיין פעטערבורג. דער צווייטער גרויסער קריזיס איז געווען אין די 80-יאהרען, און איצט לעבען מיר ווי-דער איבער אזא קריזיס. דער רעדנער גלויבט אבער, אז פון איצטיגען קריזיס וועט מען זיך אויך ווי נישט איז ארויס-דראפען און ווייטער מאכען א לעבען. דער רעדנער האט אבער אליין נישט געזעהן, ווי ער פאלט אריין פון איין סתירה אין דער צווייטער, און זיינע ארגומענטען זאגען דאס קאפויערטע. אזוי ווייזט לעשטשינסקי או, אז דער קריזיס אין די 80-יאהרען, האט מאנגז גענעבען 4 מיליאן יודען אין אמעריקא. ווארום אין יענער צייט האט זיך אנגע-הויבען די יודישע עמיגראציע פון רוס-לאנד קיין אמעריקע, וואס פאר א תכופה מען וועט האבען צו דעם היינטיגען קרי-זיס, ווייזט ער אבער נישט אן, ווארום עמיגראציע קיין אמעריקא קאן דאך איצט נישט קומען אין בעטראכט.

איבערגעהענדיג צו די „שלאגווערטער" און „אייזערנע" ארגומענטען געגען ציו-ניזם חזר'ט דער רעדנער איבער אלע אלטע טענות פון „בונד" און פון אלע אנטי-ציוניסטען, אז ארץ ישראל איז צו קליין, אז דארט וואוינען אראבער, אז יודען זענען א שטאטישער עלעמענט וכדומה.

קיין נייע בעווייזען געגען ציוניזם האט דער רעדנער נישט געגעבען.

דער רעפעראט איז בכלל ארויסגעקו-מען שוואך, כאאטיש, ארייגעגלאפט איינס אין צווייטען, מיט איבערשפרינ-גען און נישט דערזאגענישען, אז עס האט געמוזט שאפען דעם איינדרוק, אז נישט דער ציוניזם, נאר דער חשוב'ער פרעלעגענט אליין שטעהט נאך אליין אויפ'ן שייד-וועג און ווייס נישט, וואו צו געהן.

בכלל איז דער רעפעראט געווען שוואך און נישט אפערגעלאזט קיין איינדרוק.

צו דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז

די גרויסע סימפאטיע, וואס די יו-דישע מאסען האבען שוין איינמאל ארויסגעוויזען פאר לאדזער פעראיין, בע-פולמעכטיגענדיג אונז זיך צו ווענדען אויף דעם וועג צו בעפעלקערונג פון אונזער שטאט מיט דער הייסער בקשה אונז ביי-הילפיג צו זיין ביים שאפען איינגענע ווארשטאטען פון ארבייט פאר אונזערע מיטגלידער.

דער פעראיין אונזערער, וועלכער פיהרט זיין טעטיגקייט אין גאנץ לאדז און לאדזער וואיעוואדזטווע און ווענען ס'קומט אויס ביים היינטיגען שווערען מאטעריעלען מצב צו ערמיילען זיינע מיטגלידער אלזייטיגע הילף, ווי קרעדיט, יורידישע, מעדיצינישע א. אז. וו. האט בעשלאסען אנצוהויבען א ווערבירונגס-אקציע פון פרייווילינע מיטגלידער, וועל-כע זאלען אונטערשטיצען דעם פער-איין און זיינע קאלאסאלע אויסגאבען. צו דעם צוועק ווענדען די נאהענטסטע

מעג אויך בעזונדער אונזערע ארשטען-הער און מיר האפען, דאס די גאנצע יודישע בעפעלקערונג וועט פערשטעהן די ווילטיגקייט פון דער עקזיסטענץ פון דאזיגען פעראיין, וועלכע איז די איינ-און-איינציגע יודישע אינסטיטוציע אין אונזער וואיעוואדזטווע, וואס זארגט פאר די קרבנות פון בלוטיגען קריג.

מיר זענען איבערצייגט, דאס איהר אלע געוועזענע חברים פון שלאכט-פעלד, וועמען דער גורל האט צוגעהאל-פען ארויסגעראטעוועט צו ווערען פון זייערע גרויזאמקייטען וועלען געדענקען אן די אלמנות און יתומים, וועלכע די מלחמה האט אונז איבערגעלאזט און מיט א קליינעם אפער שטענדיגען חודש ליכען אפצאהל זיך בעשטייערן לטובת אונזער פעראיין, וואס ס'וועט אונז גע-בען די מעגליכקייט צו פיהרען א נאר-מאלע טעטיגקייט.

פעראייז פון יודישע אינוואלידע!

אלמנות און יתומים אין לאדז און לאדזער וואיעוואדזטווע

ד"ר י. באכנער פארז. פון צ-ר. דעפ. צווי העלער, הערמאן שווארץ ווארשע-ווער דעלגאט, סט. שולמאן פארזיצער פון פעראיין פון לאדזער וואיעוואדז-טווע, ד"ר ל. עבין, אל. יאעל מאגיס-טראט-לאווניק, אינזש. שלעזינגער מיט-גליד פון צ-ר.

יוד. יונגערמאן בעגעט זעלבסט-מארד אין א באד-אנשטאלט

די סיבה פון זעלבסטמארד איז נויט

(§) מיט א פאר טעג צוריק האבען מיר געשריבען וועגען א זעלבסטמארד אין א לאדזער באד-אנשטאלט, און שיין בעקומען מיר ווידער איינצעלהייטען וועגען א זעלבסטמארד, וואס איז אויס-געפיהרט געווארען אין דער באד-אנ-שטאלט אויף נראנסקא 75. דער 27-יעה-ריגער ישראל ווייצענפעלד פון זשעראמ-סקי-גאס 95 האט אין א באד-ציינער זיך איבערגעשניטען מיט גלאז די אדערן פון די הענד. און א שווערן צושטאנד

איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפי-טאל. די סבה פון טראגישען שריט איז נויט.

די „עגלה"-פראגע ווידער אויפ'ן טיש

(§) אויף דער נאהענטער זיצונג פון לאדזער שטאט-ראט וועט ווידער גע-שטעלט ווערען די פראגע וועגען איינ-

פיהרען די „עגלה", ווי אויך דער רעגו-לאמין וועגען דער פערטיילונג פון די דירות אויף פאלעשיע.

מיט ווידלעס, העק, מעסער'ס און אייזענ'ס

„גע'משפט" א שונא אויף טויט

עס איז מיטגעטיילט געווארען דער פאליציי, אז אויף שאפענא 4 האט א גנב טראיאנאוויטש, נאכ'ן בעפרייט ווע-רען פון תפיסה זיך געוואלט „אפרעכ-נען" מיט זיינע שונאים. ער האט זיך מיט זיי געריצט ביז ער איז אליין געפא-לען א קרבן פון זיי, וועלכע ער האט געוואלט ממית'ן. ארויסגעפונדען פון א געוועלב איז טראיאנאוויטש בעפאלען

געווארען פון א גרופע כוליגאנעס, וועל-כע האבען איהם דערלאנגט א פאר טויט-קלעפ מיט ווידלעס, מעסער'ס, איי-זענס און העק, אז ער איז געפאלען א טויטער. די פאליציי האט ארעסטירט די גאנצע חברותא און נעכטען זענען זיי פער'משפט געווארען צו 5 יאהר שווע-רע תפיסה.

הילף פון קרעדיטארען פאר א פירמע

וועלכע געפינט זיך אין צאהלונגס-שוועריגקייטען

די בעריהמטע פירמע „מארקוס וואלף און זוהן" פון פיעלסק געפינט זיך אין צאהלונגס-שוועריגקייטען. די גרעסטע קרעדיטארען פון דער פירמע האבען בעשלאסען אונטערצונעהמען א רעטונגס אקציע לטובת דער געקוועהלטער פיר-מע. די אקציע בעשטעהט דערין, וואס די אויסלענדישע קרעדיטארען האבען

געגרינדעט א שותפות אויף 5 יאהר. אין משך פון די 5 יאהר וועלען די קרעדי-טארען קאנטראלירען די פראדוקציע און דעם פערקויף פון דער פירמע וואלה, צושטעלענדיג ווייטער רויה-שטאפען. די פאסיווען זענען העכער פון די אקטיווען מיט 7 און א האלבען מיליאן זל.

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען

מ. עפשטיין, פעטריקאווער 225; ס. בא-טאשעווסקי, פעטריקאווער 95; מ. ראזענבלום, צוגעל גאס 12; גארפיין, ווכלארניא 54; י. קאפראווסקי, נאווא-מיעיסקא 15.

לאדז אין די צוואנגען פון קריזיס

אין יאנואר פראטעסטירט 41 טויזענד וועקסלען אויף העכער 9 מיליאן זל:

אין חודש יאנואר זענען ביי די לאָ-דזשער רעגענטען פראטעסטירט געווארען 41,019 וועקסלען פון פוילען אויף 9,370,99 זל. און 21 אויסלענדישע וועק-סלען אויף 103,092 זל. דערצו זענען פאר צוריקשטעלען דעם פראטעסטיר-אקט איינגעקויפט געווארען פון די רעגי-ענטען 12,291 וועקסלען פאר 3,419,806 זל די קעצטע צופערן בעווייזען, אז אין פאראייגען חודש זענען אין לאדז אויסגע-קויפט געווארען קיים א דריטעל טייל

פון די אויסגעשטעלטע וועקסלען. די רעשט וועקסלען זענען אויסגעשטעלט פון פירמעס, וואס שטעהען אונטער „נאָ-דזארען", „אופּאראַשטשען" אדער גע-פינען זיך ערב די דאזיגע פארמעלע אורטיילען.

אין פערגלייך מיט דעצעמבער 1929 האט די סומע פון פראטעסטירטע וועקס-לען אין יאנואר ד. י., וואס אנ'אמת, זיך פערקלענערט אויף 1 מיליאן זל.

ענזאמענס פאר האנדווערקער

די עקזאמינאר קאמיסיעס ביי דער האנדווערקער קאמער וועלען אנהויבען ארבייטען פון 20 ד. ח. אן. ביז איצט

זענען אריינגעפלאסען 1000 בויטעס ווע-נען צולאזען צו די עקזאמענס.

יודישע טעאטער אין פילהארמאניע זאל — נארוטאוויטש 20 —

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן

גאסטראלען פון די בעוואוסטע אמעריק. סוברעטין ליבלינג פון לאדזער פובליקום

בעטי קעניג

2 פאפולערע פארשטעלונגען פרייז פון 1 ביז 2.50

היינט, זונטאג, ד. 9-טן 9 אוו. די שלאגער-פיעסע וועלכע איז געשפּילט געווארען אין ווארשא מיט בעטי קעניג איבער 100 מאל

הומאר — סאטירע — פרייליך

יאקעלע מ'ען רבינס

אין 3 אקטען פון י. קאהאן מוזיק פון טאנצמאן.
בעטי קעניג אין נייע קופלעטען שעהנע טענץ.

מאנטאג, דעם 10-טען 9 אווענט די ליבלינגס-פיעסע ביט 20 נומערען געזאנג און טענץ, פיל קאמישע סצענעס, קופלעטען רוסישע טענץ

די סיבירער חתונה

אין 3 אקטען פון מ. כליוונער.

עס נעמט אנטייל לויט א. ב. גרויען: בעזמאן, מאכאראווסקא, נערה און פעדערמאן. מענער: אריעל, אייזענבערג, בעלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, נייהויז, פאלאנסקי און ראקאוו. רעזשיסער-דמיניסטראטאר — מ. ארנוואלד, מוזיקאלישע לייטונג — ל. זעלמאן.

בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע.

בעמערקונג: פארשטעלונגען פאר וואהלטעטיגע אינסטיטוציעס ווערן פערקויפט פאר צוגענגליכע פרייזען. זיך צו ווענדען אין קאנצעלאריע יעדען טאג פון 11 ביז 2 נאכמיטאג.

די געהיימנישען פון דער רויטער ווילע

שפאנענדער ראמאן פון לאדזער לעבען.

(43-טע פארטזעצונג)

— ווייסטו וואס, איך האב מיר די זאך איבערגעלעגט, און דו מוזט פאהרען מיט מיר רצוזאמען — האט ער צו איהר געזאגט.

— ניין — האט פאני געענטפערט.

— ווען איך וואלט אפילו געוואוסט וואס צו פערלירען, מוזטו פאהרען מיט מיר.

— איך פערשטעה דיך באמת נישט — האט זי צוגע-געבען, ריין עקשנות איז עפּיס צו פערשטעהן. איך ווייס נישט צוליב וואס מיר דארפען זיך אזוי אטלען...

— פאר מיר איז יערע מינוט ווערטיג. מיר פאהרען.

— אלזא, פאהר דו... איך פאהר ערשט מארגען.

ער האט זי ארומגענומען.

— פאר מיר וועט מארגען אויך נישט זיין צו שפעט — האט פאני זיך פערטיידיגט — דיך וועל איך אייביג געפינען, ווייל איך ליב דיך, ווייל איך האב נאך קיינעם נישט געליבט א חוץ דיך!

יעזשי האט אנגעווענדעט אלע מיטלען, כדי פאני'ן אי-בערצייגען, אז זייער פאהרען איז א נויטווענדיגקייט. עס האט אבער גארנישט געהאלפען.

ער איז ארויסגעלאפען פון שטוב א צוטראגענער. קודם כל האט ער זיך אליין געמוזט ראטעווען.

ער האט זיך ארייגעזעצט אין אויטא, וואו אלעקסאנדער איז געזעסען און געדרומעלט.

צום קאלישער באהנ-הויף — האט ער א רוף געטאן צום שאפער.

— — — — — — — — — — — —

אין דער זעלבער צייט, ווען אין ד"ר סאפּיר'ם הויז האט זיך אפגעשפילט אזא שרעקליכע פאמיליען-טראגעדיע, און יעזשי האט אין די ארעמס פון זיין געליבטער פאני פער-בראכט אזעלכע זיסע, גליקליכע מינוטען, האט נאדיא ס. גע-שפּילט איהר קאמעדיע מיט'ן ד"ר סאפיר, וועלכער איז גע-ווען ווי א שפּילצייג אין איהרע הענד. זיי זענען בעידע געווען צוזעמען צו זיך. ער — א רעליגיעזער און שטילער, זי — א רומאנטישע פערפיהרערין.

זיי האבען בעידע זיך געפיהלט גליקליך. ער האט אין אלעם געגלויבט און איז געווען גאנץ. זי איז אבער געווען אנ'ערפאהרענע און גוט געקענט דאס לעבען.

נאדיא האט זיך שטארק געענדערט די לעצטע יאהרען האבען זי זעהר א סך געלערנט און זי געמאכט א סך פראק-טישער. זי האט פערלוירען דעם גלויבען אין מענשען. וואס זענען בכח אויפצוהיטן צו ליבען. זי האט זיך שוין מעהרערע מאל בעגנאדעט! יעצט האט זי בעשלאסען איינמאל פאר אלע מאל צו פערענדיגען מיט די אלע פאנטאזיעס און נא-רישקייטען.

ווען זי האט געשראפט האבען אנ'עצה, האט זי זיך גלייך געווענדעט צו יעזשי'ן, וועלכער איז געווען איהר עצה-געבער. זייט נאדיא האט געלעבט מיט'ן ד"ר סאפיר, האט זי ער-ווארבען א פערמעגען. נאדיא איז הארטמאנ'ען דאנק-באר פאר דער בעקאנטשאפט מיט'ן ד"ר סאפיר. זי האט איהם איבערהויפט זעהר ליב געהאט און געווען איהם זעהר

איבערגעגעבען. זייט יעזשי האט חתונה געהאט, האט נאדיא נישט ארויסגעוויזען איהר ליבע צו איהם, נישט ווילענדיג דער מיט צושטערען דעם שלום בית. איהר ליבע האט זי פער-באָרגען טיף אין הארצען. זי האט אבער ארויסגעפיהלט, אז יעזשי האט נישט ליב פעליציא'ן, און זי האט געוואוסט, אז ער האט אנ'אנדערע געליבטע. ווער זי איז און ווי זי הייסט, דאס האט זי נישט געוואוסט.

נאדיא ס. האט בסדר געגלויבט הארטמאנ'ען פאר סא-פיר'ן. זי איז געווען מיט איהם ענטציקט און געגלויבט איהם ביז אין הימעל אריין. סאפיר האט זיך שטארק איבערגעגעבען מען מיט איהר מיינונג וועגען יעזשי'ן, און געגלויבט אין אלע איהרע ווערטער. איבריגענס, פארוואס האט ער דען געזאלט אנדערש טראכטען וועגען הארטמאנ'ען אין דער צייט, ווען פעליציא האט זיך געפיהלט ביי איהם גליקליך?

אין א געוויסען טאג איז ד"ר סאפיר געקומען צו נא-דיא'ן און איהר געזאגט:

— איך האב דיר געקויפט א מתנה, מיין טייערע. היינט איז מאג פון דיין געבורטס-טאג, האב איך דיר — אויב דו ווילסט, קאן עס היינטען פאר אונז — געקויפט א ווילע, אבער אויף דיין נאמען, הינטער זגערזש. זומער-צייט וועל איך פערבעטען מיין פאמיליע, און מיר וועלען אלע דארטען פער-ברענגען די זומער-פעריען.

יערען טאג איז ד"ר סאפיר געקומען מיט אנ'אנדערע נייע נייעס. איינמאל האט ער איהר געבראכט א טייערען בריליאנט, א צווייט מאל — א גרעסערע סומע געלד, אדער סתם עפּיס א טשאַנק. נאדיא האט גארנישט געדארפט בעטען, אויב זי האט עפּיס געדארפט. ער האט שוין געקענט איהרע אלע קאפּריזען און איבערג איהר נאכגעקומען.

ווען ד"ר סאפיר איז נאכמיטאג אהיימגעקומען, האט ער זיך שטארק געוואונדערט, וואס ער האט אנגעטראפען זיין פעליציא ווארטען.

— דו ביזט דא? — האט ער אויסגערופען — דו האסט קיינמאל נישט געפּעלענט קומען צו אונז אזוי פריה אויף בע-

זוך. דו פערבלייבסט אפשר אויף פריהשטיק?

— יא, פאטער — האט פעליציא געענטפערט.

ער האט בעמערקט, ווי עס שטעלען זיך איהר טרעהרען אין די אויגען.

— דו וויינסט גאר? וואס איז געשעהען?

— איך בין זעהר אומגליקליך, טאטע — האט זי גע-שלוכצט — זעהר אומגליקליך.

סאפיר'ן איז גארנישט געקומען אויפ'ן זינען, אז דאס איז זיין אייגענע שולד אין דעם.

— אומגליקליך? דו שפאסט אודאי?!

ער האט זי גענומען פאר דער האנט, און איהר געקוקט אין די אויגען אריין:

— אבער, מיינע טאכטער מיינע, דו ביזט דאך די גליקליכסטע אויף דער וועלט.

— ניין, ניין, איך בין שוין נישט גליקליך — האט זי געענטפערט.

— דו וויינסט באמת? וואס זאל עס בעדייטען? בעג-רוהיג דיך, טאכטערשי, וואס טוט זיך דא, אפשר האט דיר עמיצער עפּיס שלעכטס געטאן? זאג מיר!

— די מאמע וועט דיר שוין זאגען אלעם דערצעהלען... איך וויל בעסער, זי זאל דיר אלץ איבערגעבען... איך האב נישט די דרייסטקייט.

פרוי סאפיר, הערענדיג, אז איהר מאן איז שוין צוריק-געקומען פון שטאט, איז אריין אין צימער.

— — — — — — — — — — — —

ווי באלד פרוי סאפיר איז נאר אוועקגעפאהרען מיט איהר טאכטער, איז סטראנסקי אריין צו דער קעכין און גע-בעטען, דאס זי זאל זיך א ביסעל פערנעהמען מיט זניטש'ן. ער האט איהר איבערגעגעבען אלע מערציגען פאר איהם, און איז זיך רוהיג געגאנגען און נאס אריין אין דער ריכטונג צו פאני'ס וואוינונג.

(ראם ווייטערע קומט)

פֿון האַנדעלס־געריכט

נײַע באַנקראָטען

דאָס לאָדזער האַנדעלס־געריכט האָט נעכטען געשטעלט אונטער אַנ'אויפֿזיכט דאָס פֿאַר־פֿאָלק פּלאַקאָװיטש (זגערזשער 18), װאָס האָט צוזאַמען מיט העניך שידלאָװסקי (קילינסקי 15) געפֿיהרט בשותּפֿות אַ מעהל־געשעפֿט אויף זגערזשער 1. די שותּפֿים האָבען אויסגעשטעלט װעקסלען און זײַ געלאָזט צום פּראָטעסט. זײ זענען שולדיג 52 טויזענד. זל. די באַנקראָטירטע װערען אַרעסטירט.

די פֿירמע „ברידער קלעצקי" (פּיעטריקאָװער 51) האָט זיך געװענדעט צום געריכט מיט דער ביטע זי צוצושטעלען אונטער אַנ'אויפֿזיכט. די אַקטיװען פֿון דער פֿירמע בעטרעפֿען 181,327 זל., די פּאַסיװען 331,536 זל. די ביטע פֿון דער פֿירמע איז בעריקזיכטיגט געװאָרען און זי איז ערקלערט געװאָרען אַלס באַנקראָט.

אַ באַנקראָט איז אויך ערקלערט געװאָרען אויף יחיאל שײַנגראַס (נאַװראָט־מיעסקאַ 21), אַ מאַנופֿאַקטור סוחר.

די פֿירמע „ברידער שװאַלבע" האָבען רעגלירט אַ ביטע װעגען אַ נאַרזאָר.

סקאַנדאַליעזע ליציטאַציע בײַ איוד. סוחר
פֿאַר 450 זל. שטײַער פֿערקױפֿט ס'גאַנצע מעבל

„נשמה־כאַפּער'ס" פֿערלאַנגען דערױף דאָס דרײַפֿאַכיגע אַלס אױסלײז־געלד

נישט דאָס ערשטע מאָל קומט אונז אויס צו פֿערצײכענען סקאַנדאַליעזע ליציטאַציעס, װאָס װערען אויסגעפֿיהרט פֿון סעקװעסטראַטאָרען פֿון די פֿינאַנץ־אַמטען, בײַ װעלכע די געשװױרענע „נשמה־כאַפּערס" שטעהען גרײט אונטער די פּלײצעס, כּדי זיך צו צעטײלען מיט דעם „פֿעטען ביסען".

די טעג איז װידער פֿאָרגעקומען אַ סקאַנדאַליעזע ליציטאַציע בײַ אַ קלײנעם יודישען סוחר'ל האָט מען פֿערקױפֿט ס'גאַנצע מעבל פֿאַר אַ שטײַער־חוב פֿון 450 זל. און שפּעטער, נאָך דער עקזעקוציע, האָבען זיך די בעקאַנטע „נשמה־כאַפּערס" פֿאַר דעם אָפּגעקױפֿטען מעבעל געהײסען בעצאָהלען — 1500 זל.

בײַ אַ געװיסען אהרן הערשענבערג, אַ קלײנהענדלער אויף פּאָלודניאָװע 31, איז געקומען דער סעקװעסטראַטאָר אַרױסצופֿיהרען אַ ליציטאַציע פֿאַר'ן אומזאַץ־שטײַער פֿאַר'ן יאָהר 1928. די פֿרוי ה. האָט דעם סעקװעסטראַטאָר ערקלערט, אַז צוליב דעם, װאָס דער מאַן איז נישטאָ אין לאָדז, בעשטעהט איהר גאַנץ פֿערמעגען פֿון 100 זל., װאָס זי איז גרײט איהם צו געבען אַלס קאַנטאָ, ביז דער מאַן װעט אַהײמקומען.

אין פֿלוג האָט דער סעקװעסטראַטאָר מספּים געװען אויף 200 זל., אָבער אַז די פֿרוי האָט זיך בײַ די שכנים געשאַפֿט די פֿערלאַנגטע סומע, האָט דער סעקװעסטראַטאָר, חרטה גע'טענה'ט, און פֿערלאַנגט די גאַנצע סומע — 450 זל.

די פֿרוי האָט ערקלערט, אַז בײַ דער איצטיגער ביטערער צײַט איז אונמעגליך זיך צו שאַפֿען אַזאַ סומע. דערױף האָט דער סעקװעסטראַטאָר אַרױסגעפֿיהרט די ליציטאַציע...

די שכנים פֿון הױז האָבען אָנגעװענדעט אַלע מיטלען און געשאַפֿט די גאַנצע סומע 450 זל.

דער סעקװעסטראַטאָר האָט אָבער דאַן די גאַנצע סומע שוין אויך נישט געװאָלט נעמען און פֿערקױפֿט דאָס גאַנצע מעבעל: אַ קרעדענץ, שאַנק, שטוהלען א. ד. גל.

פֿון הינטער דער ערד זענען אויסגעװאַקסען אַ חברה „אויפֿקױפֿערס", און אין דאָס מעבעל אָפּגעקױפֿט.

נאָך דער עקזעקוציע, האָבען די שכנים געפּרובט בײַ די אויפֿקױפֿערס אָפּצוקױפֿען צוריק דאָס מעבעל, האָבען יענע זיך געהײסען בעצאָהלען 1500 זל! צום סוף זענען זײ בעשטאַנען אויף 800 זל. װײניגער אַ גראָשען נישט...

ס'האָבען נישט געהאָלפֿען קײן שום טענות. דאָס מעבעל איז אַװעקגעפֿיהרט געװאָרען פֿון די „נשמה־כאַפּערס".

ס'איז כּדאי צוצוגעבען, אַז דער סעקװעסטראַטאָר איז געקומען אַרום דרײַ נאָכמיטאָג, װען דער פֿינאַנץ־אַמט איז שוין נישט געטיג, און אַזױ אַרום איז נישט מעגליך געװען דאָרט צו אונטערװענדען.

צי האָבען טאַקע די סעקװעסטראַטאָרען אַזעלכע פֿאָרשריפֿטען פֿון די שפּיצען פֿון די פֿינאַנץ־אַמטען, צו געהען אין בעגלײטונג פֿון רויב־פֿײגעל, װאָס זויגען אויס דעם מאַרך פֿון דעם דערשלאָגענעם סוחר?

ס'װאָלט כּדאי געװען, אַז די סוחרים־אָרגאַניזאַציעס זאָלען זאָרגען ערקלערען די מאַסגעבענדע ספֿערען װעגען די דאָזיגע נישט דערלאָזבאַרע, און בײַם איצטיגען שװערען קריזיס — סקאַנדאַליעזע ליציטאַציעס.

צו די „נשמה־כאַפּערס" מוז נעמען אַ סוף!

אַ געיעג אויף דעכער נאָך אַ גנב

(!) פֿרײַטאָג צונאַכטס האָבען זיך פֿאַר'ן הױז פֿון אַנדזשעיאַ 13 פֿערזאַמעלט מענגעס מענשען, װעלכע האָבען זיך צוגעקוקט, װי אַזױ פּאָליציאַנטען פֿיהרען אַ מלחמה מיט אַ יונגען גנב, װעלכען זײ װילען כאַפּען אויפֿ'ן דאַך. ענדליך איז דער פֿױגעל געכאַפּט געװאָרען. דער גנב הײסט סטאַניסלאַװ קראַשעװסקי. ער איז אַלט 20 יאָהר און איז שוין 2 מאָל געזעסען אין תּפֿיסה פֿאַר גנבות. אויך דאָס מאָל האָט ער בעגנב'עט אַ דירה פֿון אַ געװיסען קרוגלעװיאַק. אָבער דער בעל־הבית פֿון דער דירה האָט איהם געשטערט אַװעקצוטראָגען זײַנע זאַכען און האָט איהם גענומען נאָכיאָגען. מורא־האָבענדיג, אַז ער זאָל אין מױער נישט פֿערהאַלטען װערען דורך אַ פֿערבײַגעהער, איז דער גנב אַרױף אויפֿ'ן דאַך און זיך געשפּילט מיט די פּאָליציאַנטען ביז זײ האָבען איהם געמאַכט אונשעדליך.

געהײמניספּאָל. פֿרויען־שענדער

אַרבײַט װידער מעשׂים

(:) דער געהײמניספֿולער פֿרויען־שענדער, װעלכער האָט גראַסירט אין לאָדז און אין מאַניער װאַלד, װאו ער האָט שוין פֿעראומגליקט מעהרערע יונגע פֿרויען, האָט אַריבערגעטראָגען זײַן „טעטיגקײט" הינטער לאָדז, װאו ער האָט פֿון דאָס נײַ געשענדעט דאָס מײדעל העלענאַ חאַק. פּאָליצײַ איז נאָך נישט אויף די שפּורען פֿון װאַמפּיר.

װאָס װערט הײַנט געשפּילט

אין טעאַטער | אין קינאָ

יודיש טעאַטער: „יאַקעל דעם רבינ'ס"

אַרט: „חי געלעבט".

שטאַטיש טעאַטער: 12 בײַטאָג „קינדער רײַהיע" 4 נ"מ „דער בראַװער זעלנער שװײק" אָװענד „ביאַנקאָלי".

קאַמעראַל טעאַטער: 4.30 און 8.30 אָװ. „דער ליבהאָבער פֿון פֿרוי װידאַל".

פּאָפּולאַרני: 4.20 און 8.30 אָװ. „אינטריגע און ליבע".

פֿילהאַרמאָניע: 12 בײַטאָג טענץ פֿון אירענאַ פּרוסיצקאַ.

קאַסינאָ: „דאָס גאָטלאָזע מײדעל".

לונאַ: „אונטער דער פֿאָהן פֿון ליבע".

ספּלענדיד: „ניו־יאָרק אין דער נאַכט".

גראַנד־קינאָ: „האַנדגעלד אויף גליק".

פּאַלאַס: „זינד פֿון מאַר דער תּהומה".

קאַפּיטאָל: „דאָס לאַנד אָהן פֿרויען".

אָדעאָן: „קוליסען פֿון דער מאָדע".

ספּאָלדזשעלניאַ: „סיבירער טײַגערס".

זאַכענטאַ: „די שעהנע זינדערין".

װאָדעװיל: „קוליסען פֿון דער מאָדע".

אַפּאָלאָ: „צװײ הײסע רײַג".

טשאַרי: „די לעצטע פּאַסירונגען פֿון טאַושאַך".

קאָרסאָ: „אינדיש בלוט".

אַשוראַטאָװי: „דאָס מײדעל מיט'ן אָביעקטיװ".

פֿאָלקס־אוניװערזיטעט בײַ דער ציונ. אָרגאַניזאַציע

הײַנט, זונטאָג 8.30 אָװענד װעט ד"ר י. אונגער האַלטען אַ פֿאָרלעזונג אין דער פֿאָלקס אוניװערזיטעט בײַ דער ציונ. אָרג. אויף ד. ט.: „יודען אַלס ענטדעקער און ערפֿינדער". אײַנגאַנג צו דער פֿאָרלעזונג איז פֿרײַ.

מען לערנט זיך געהן

(§) די מעטאָדיקער פֿון דער ספּעציעלער אָפּטײלונג צו רעגולירען דעם פֿוס־ און ראַד־פֿערקעהר אין לאָדז, לאָזט זיך שטאַרק אָנזעהן. אויף אַלע הױפּט־גאַסען געפֿינען זיך פּאָליציאַנטען, װעלכע לערנען דעם עולם... געהן. און לאָזט זיך טאַקע לערנען.

פֿײַערליכע ענטהילונג פֿון אַ געדענק־טאַװעל א.נ. פֿון פּרעז. ס. הערשבערג

אין װעכנעריו־קליניק פֿון „לינת הצדק"

אין אָפּעראַציאָנס־זאַל פֿון װעכנערין־קליניק בײַם „לינת החולים" קומט הײַנט 4 נ. מ. פֿאָר אַ פֿײַערליכע ענטהילונג פֿון אַ געדענק־טאַװעל אויפֿ'ן נאָמען פֿון פּרעזעס סאַמועל הערשענבערג לכּבוד זײַן 70 יעהריגען געבורטס־טאָג.

פּרעזעס ס. הערשענבערג שטעהט שוין אונערמידליך 30 יאָהר בײַ דער אַרבײַט פֿון „לינת החולים" און ער האָט פֿיל מיטגעהאָלפֿען צום אויפֿבלי' פֿון דעם דאָזיגען פֿעראײַן. אַ דאַנק איהם איז אויך געשאַפֿען געװאָרען דאָרט די קליניק מיט אַלע מאָדערנע הגיענישע אײַנריכטונגען, געבױט אויפֿ'ן אײראָפּעאישען סיסטעם. די דאָזיגע װעכנערין קליניק איז הײַנט אײנע פֿון די נוצליכסטע אינסטיטוציעס בײַ אונז אין שטאָט.

דער געלד־מאַרק
װאַרשאַװער בערזע

װאַרשאַ, 8 פֿעברואַר (טעלעפֿאָנ.)

דער דאָלאַר אין װאַרשאַ איז געװען אין קויף 8.83 זל. אין פֿערקויף 8.86

100 זל. בערעכענט אין גאָלד 172 זל.

דאָלאַרובקאַ 78—80 זל.

באַנק פּאָלסקי 182 - 183 זל.

8 פּראָצענטיגע לאָדזער פֿאַנד־בריף 63½—63 זל.

1 ביז 4 עמיסיע לאָדזער טראַמװײַ אַקציעס 93—95 דאָלאַר

5 עמיסיע לאָדזער טראַמװײַ־אַקציעס 88—90 "

גאָלד רובעל 4.61 זל.

זילבער רובעל 2.38 זל.

זילבער רובעל קלײנגעלד 1.15 זל.

1 גראַם רײנגאָלד 5.9244 זל.

די טענדענץ אָהן ענדערונג.

ראַדיאָ פּראָגראַם

זונטאָג, 7 פֿעברואַר

װאַרשאַ, (1412)

11.58 שעה צײַכען

12.10—14 סימפֿאָנ. מאָרגען קאָנצערט פֿון דער װאַרש. פֿילהאַרמאָניע

14.20 מוזיק קאָנצערט

14.50 " "

15.20 " "

16.20 גראַמאָפֿאָן פּליטען־מוזיק

16.55—17.15 " " "

17.40—19 ספּאָרטליכע אויפֿפֿיהרונג לכּבוד דעם 10 יאָהריגען בעשטעהן פֿון פּױלישען ספּאָרט

20.15—21.45 פֿאָלקסטימליכער סימפֿאָנישער קאָנצערט

22.15 ספּאָרט־בעריכט

22.25 לעצטע נײַעס

23—24 טאַנץ מוזיק פֿון קאַפֿע „אַאַזאַ"

װילנאָ (385)

20—22.15 גראַמאָפֿאָן פּליטען „מאַדאַם בוטערפֿלײַ" (אָפּער אין 3 אַקטען פֿון פּוטשיני)

פּױזנאַן (335)

20.15—21.45 אָװענד קאָנצערט

אויסלענדישער ראַדיאָ־פּראָגראַם

בערלין (418)

12 קאָנצערט פֿון מאַרעק װעבער

20.30 אָפּערעטען מיליע

קעניגסבערג, (276)

14.40 קאָנצערט פֿון טשאַיקאָװסקיס־װערק

ריגאַ (525)

19.03 אָרקעסטער קאָנצערט

קעלן, (473)

20— „טשאַרדאַש פֿירשטין" (אָפּערעטע)

בודאַפּעסט (550)

20— דרײַ קלענערע אָפּערעטען

לײַפּציג (259)

15— „באַהעמע" (אָפּער) פֿון גראַמאָפֿאָן פּליטען

װיען (517)

15—17.10 נאָכמיטאָג קאָנצערט

18— קאָלאָראַטור אַריען (געזאַנג)

18.20—19.30 קאַמער־מוזיק

20.10—23— „גרעפֿין מאַריצאַ" (אָפּערעטע)

לאָדזער קאַמעראַל־טעאַטער

„אַרט"

אַלעע 1־טער מײַ 2
פּריהער ענגלישער זאַל

קינסטלערישער לײטער: משה בראָדערזאָן
דירעקציע: יוסף סטרוגאַטש.
קאָמפּאָזיטאָר: דוד בײגעלמאַן.
קאָנפֿעראַנסיער: נתן רײַכענבערג

הײַנט, זונטאַג, דעם 9־טען
צװײ פֿאָרשטעלונגען
7.45 אָװענד צו ביליגע פּרײַזען
פֿון 1,50 ביז 4 זל.
און 10 אָװ. צו געװענליכע פּרײַזען
װערט געשפּילט

חי געלעבט

18 שלאַגער נומערן.

בילעטען צו בעקומען אין דער קאַסע פֿון טעאַטער יעדען טאָג פֿון 1—11 און פֿון 5 נ"מ

די בױ־בעװעגונג אין קומענדען סעזאָן

(ב) אין נאָהענטען בױ־סעזאָן װעלען אין לאָדז אויפֿגעבױט װערען בנינים פֿאַר'ן קרײַז־געריכט, פֿינאַנץ־קאַמער, אַ געבײַדע פֿאַר'ן פֿערזיכערונגס אַנשטאַלט און אַ הױז פֿאַר בעאַמטע פֿון „באַנק פּאָלסקי". אַ הױז דעם װעט געבױט װערען אַ װאוין־קאָלאָניע פֿאַר אײַזנבאַהנער און אָנגעשטעלטע אויף ראָקיטשינער גאַס.

שטורעם־װינד איבער לאָדז

(§) פֿרײַטאָג בײַנאַכט האָט איבער לאָדז זיך אַריבערגעטראָגען אַ שטאַרקער שטורעם־װינד, װאָס האָט אויף דער ליניע זשגאַוו — טושין אַרױסגעריסען אַלע טעלעגראַף סלופּעס און די באַהן־קאָמוניקאַציע איז איבערגעריסען געװאָרען אויך אויף דער ליניע אַנדזשעיאָװ — װידזעװ זענען אומגעװאָרפֿען געװאָרען 40 סלופּעס.

ד"ר מאַגנעס בראַשור

(ענדע פֿון זײַט 5)

איך פֿאָדער אונז נישט „ציוניזם." זײ װעלען אָבער צוגעבען, אַז דאָס איז די אומשטערבליכע טראַדיציאָנעלע „חבת־ציון" — די ליבע צו ציון. צי דאָס איז צוליב מײַן טעמפּעראַמענט אָדער דורך אַנדערע סיבות — איך גלויב נישט, אַז אָהן ארץ ישראל איז דאָס יודישע פֿאָלק פֿעראורטײלט צום אונטערגאַנג. איך דענק, אַז די פֿאַקטען בעשטעטיגען אָט די דאָזיגע איבערצײגונג מײַנע. דאָס יודישע פֿאָלק װאַקסט און װערט שטאַרקער. נאָך מעהר, עס זאָל װאַקסען און װערען שטאַרקער. װאָרים ארץ ישראל, אָהן אַ שטאַרקען יודענטום אין גלות, װעט זײַן בערױבט פֿון איהר בעדײַטונג אַלס גײַסטיגער צענטער פֿאַר אַלע יודען אין דער גאַנצער װעלט. לויט מײַן מײנונג זענען פֿערהאַן דרײַ קאַרדינאַלע עלעמענטען אין דעם יודישען לעבען. זײ זענען: דאָס לעבעדיגע יודישע פֿאָלק, װאָס צעהלט הײַנטיגען טאָג זעכצעהן מיליאָן נפֿשות; די תּורה, אין ברײטסטען זין פֿון דעם דאָזיגען װאָרט, װאָס דאָס מײנט די גאַנצע ליטעראַטור, אַלע אונזערע שאַפֿונגען און די גאַנצע גײַסטיגע, װי אויך די גרויסע רעליגיעזע, עטישע און סאָציאַלע אידעאַלען, װאָס געפֿינען זיך אין דער תּורה; און דאָס דריטע — ארץ ישראל. מײַן מײנונג איז, אַז דאָס פֿאָלק און די תּורה קאָנען עקזיסטירען און זײַן שאַפֿעריש, װי זײ האָבען עקזיסטירט און זענען געװען שאַפֿעריש אָהן ארץ ישראל. אָבער, אַז ארץ ישראל איז אײנע פֿון די הױפּט פֿאַקטאָרען, אויב נישט דער הױפּט פֿאַקטאָר, אויפֿצולעבען, שטאַרקען, און פֿערטיפֿען דאָס פֿאָלק און די תּורה.

דאָס יודישע פֿאָלק איז דער עיקר. דאָס יודישע פֿאָלק טראָגט אין זיך דעם לעבעדיגען גײַסט פֿון יודענטום. ארץ־ישראל קאָן העלפֿען דעם פֿאָלק צו פֿערשטעהן זיך אַלײן, אָפּצוגעבען זיך אַ חשבון הנפש, צו פֿערשטאַרקען זײַן קולטור. צו פֿערטיפֿען זײַן פֿילאָזאָפֿיע, צו בענײַען זײַן רעליגיע. ארץ ישראל קאָן העלפֿען, אַז דאָס פֿאָלק זאָל ערפֿיהלען זײַן גרויסע עטישע מיסיע אַלס אַ נאַציאָנאַל, אונטערנאַציאָנאַלע אײנהײט.

אָבער, דאָס דאָזיגע אײביגע און װעלט־צעשפּרײטע פֿאָלק דאַרף נישט האָבען קײן יודישע שטאַט כּדי צו קאָנען אָנהאַלטען זײַן עקזיסטענץ. דאָס יודישע פֿאָלק, װאָס איז צעזײט און צעשפּרײט אויף דער גאַנצער װעלט, שטעלט מיט זיך פֿאָר אַ װאונדערליכע פּאַראַדאָקסאַלע ערשײַנונג. עס בעטײליגט זיך אין דעם לעבען פֿון פֿיל נאַציעס, און נישט געקוקט אויף דעם, איז עס פֿון קײנעם נישט אײַנגעשלונגען געװאָרען. עס איז פּאַטריאָטיש אין יעדען לאַנד, און דאָך איז עס אינטערנאַציאָנאַל, קאָסמאָפּאָליטיש. פּאַלעסטינע קאָן נישט לײזען דאָס יודישע פּראָבלעם, װאָרים אומעטום װאו יודען געפֿינען זיך איז פֿאַרהאַן אַ יודיש פּראָבלעם. עס איז אַ טײל פֿון דעם יודישען גורל צו קומען און צוזאַמענשטױסען מיט דעם דאָזיגען פּראָבלעם און אויסנוצען עס פֿאַר דער טובה פֿון דער מענשהײט. דאָס יודישע פֿאָלק האַלט אויך נישט בײַם שטאַרבען, נישט געקוקט אויף זײַן שװאַכקײט, אויף געמישטע הײראַטען, אויף דעם װאָס אַ סך זענען דערװײַטערט פֿון דעם יודענטום, און אויף דער גײַסטיגער ירידה, װאָס מערקט זיך בײַ פֿאַרשידענע שיכטען. איך זעה די יודען אין אַמעריקע, װי זײ װאַקסען געזינטער און שטאַרקער, װי עס פֿערגרעסערט זיך די צאָהל פֿון זײַערע אינטעלעקטועלע כּוחות. זײַער האַרץ רופֿט זיך אָפּ ברײט און װאַרעם אויף יעדען רוף פֿאַר הילף. די יודישע געמײנדעס האַלטען זיך אין פֿערגרעסערן. די צאָהל פֿון זײַערע שוהלען, סינאַגאָגען, תּלמוד־תּורה'ס, געזעלשאַפֿטען, ביבליאָטעקען, אַרבײַטער יוניאָנס — האַלטען זיך אין אײן פֿערמערען. זײ געװינען אַלץ מעהר עקאָנאָמישע אומאָפּהענגיגקײט. זײַערע זוהן און טעכטער זענען פֿערטראָטען אין אַלע אוניװערזיטעטען. זײ װײסען נישט, װאָס יודענטום שטעלט מיט זיך פֿאָר. זײ װילען עס אָבער װיסען, און אַ סך פֿון זײ פֿרעגן אומזיסט, װאָס מײנט יודענטום.

עס איז אפֿשר נישט די שולד פֿון די לעהרער, װאָס עס געהט אַזױ לאַנג, אַז די יוגענד זאָל קריגען אַנ'ענטפֿער. יודענטום איז אַ קאָמפּליצירטער ענין. ס'איז און ס'איז נישט קײן רעליגיע. ס'איז פֿילאָזאָפֿיע, פּאָליטיק, צערעמאָניאַל, לעבען. דער ענטפֿער אויף דער פֿראַגע, װאָס יודענטום איז און װאָס עס קאָן מײנען פֿאַר דעם נײַעם דור, קאָן נישט געגעבען װערען איבערנאַכט. מיר לעבען אין אַ צײַט פֿון גײַסטיגען קאָכען און װירען. דאָס געהט־אָן אין דער גאַנצער װעלט און אויך אין יודענטום. פּאַלעסטינע קאָן אפֿשר העלפֿען אויספֿורמען מעהר װי יעדעס אַנדער לאַנד פֿון אָט דעם קאָך בעשטימטע גײַסטיגע װערטען.

דאָס, װאָס דאָס יודישע פֿאָלק איז צעזײַעט און צעשפּרײט, דאָס, װאָס מיר רופֿען גלות, איז אַ װאונדערבאַרער אינסטרומענט דורך װעלכען דאָס יודישע פֿאָלק קאָן דערפֿיהלען זײַנע אויפֿגאַבען אַלס לעהרער. דער גלות איז אַנ'אומפֿערמײַדליכער, היסטאָרישער פֿאַקט, און פּאַלעסטינע קאָן פֿערװאַנדלען דעם דאָזיגען פֿאַקט אין אַ ברכה.

מען הערט אָפֿטמאָל, אַז אומגליקליכערװײַז איז ציוניזם נישט אַ פּראָדוקט פֿון אַ פּאָזיטיװער, האָפֿנונגספֿולער בעציהונג אָט צו דעם מעכטיגען און מערקװירדיגען פֿאַקט — גלות, נאָר אַז דער ציוניסטישער אידעאַל איז געבוירען געװאָרען פֿון האָפֿנונגסלאָזיגקײט און פֿאַרצװײפֿלונג. דער ציוניזם, זאָגט מען אונז, איז אַזױ פֿאַרצװײפֿעלט װעגען דער צוקונפֿט פֿון דעם גלות־יודענטום, אַז ער שטעלט זיך גאָר נישט פֿאָר, אַז די יודען זאָלען קאָנען עקזיסטירען אָהן ארץ ישראל. דער דאָזיגער ציוניזם זעהט אויך אין ארץ ישראל דעם אײנציגען רעטער פֿון גאַנצען גלות־יודענטום.

עס איז אמת, אַז פּאַלעסטינע איז דער צענטער פֿון דעם יודישען אָרגאַניזם. דאָס מײנט אָבער נישט, אַז דאָס איז דער גאַנצער אָרגאַניזם. מיר דאַרפֿען האָבען אי דעם גלות, אי פּאַלעסטינע, כּדי צו קאָנען ענטװיקלען פֿול און גאַנץ דאָס יודישע פֿאָלק און דאָס יודישע לעבען. דאָס אויסטערלישע יודישע פֿאָלק קאָן זיך נישט שטעלען צופֿרידען בלױז מיט אײן לאַנד. דאָס דאָזיגע קאָמפּליצירטע מאָדערנע פֿאָלק מוז האָבען אַנ'אינטערנאַציאָנאַלע צענטער און אויך אַ גרויסע פּעריפֿעריע. די אמת'ע דערלײזונג פֿון יודענטום און די פֿולע אויפֿלעבונג פֿון אַלע זײַנע כּוחות איז אָפּהענגיג אויף אָט די בײדע פֿאַקטאָרען.

(דאָס װײַטערע קומט)

זײַן מאַיעסטעט, דער המון

(ענדע פֿון זײַט 5)

נאַגיק אויפֿ'ן זעלבען אָרט, יעדע הײַזל האָט זיך אין פֿראָנט די זעלבינגע ענגע ליבע בױמלעך, און יעדע האָט זיך אַ פּ'ן הינטערהױפֿ'ל מיט דעם גלײַכען געװימעלע. אַזױ, אַז בעת מען געדענקט נים גענוי דעם נומער פֿון הױז, װאו מען װאוינט, קאָן מען זיך שעה'ן לאַנג אַרומדרעהען אויף דער אײגענער גאַס, און די הונדערטער גלײַכע הײַזער שפּרינגען אין די אויגען, און מען קאָן בשום אופֿן נים דערקענען, װאו מען װאוינט.

אינװעניג זענען װידער די דאָזיגע הײַזלעך אײַנגעטײלט אויך לויט אײן שניט. פּונקט די זעלבינגע בעטען שטעהן אין די שלאָפֿצימערן, אין דער שפּײַזצימער שטעהען די זעלבע בופֿעטען און טישען, אין די זאַלען שטעהען די זעלבינגע דרײַװאַגען און די מעבלער פּונקט די זעלבינגע שפּײַזען און משקאות, — אַנדערן, אפֿילו די קינדער שפּילען זיך אַלע מיט די גלײַכע צאַצקעס; מײדלעך מיט ליאַלקעס פֿון דער זעלבינגער פֿאַבריק, און יונגלעך — מיט קלײנע אויטאָמאָבילען פֿון דער זעלבער מאַרקע.

אויף יעדען װינקעל גאַס שטעהט װי דער אַנ'אַפּאַרטאַמענט־הױז — דאָס איז אַ גרויס הױז, װאו עס װאוינען שכנים. זײ זענען אַלע פֿון דרויסען פּונקט אויף אַ האָר אויסגעלײגט מיט רויטע ציגעל, אַלע האָבען זײ צו זײַבען שטאָק, און יעדער אײנער זענען פֿאַרהאַן אַרום 70 דירות, צו צעהן אין יעדער שטאָק. דער אַרײַנגאַנג אין יעדער פֿון אָט די הײַזער איז פּונקט דער זעלבינגער, אימעטום שטעהט בײַם טיר די זעלבינגע מאַנגאָליע, און דער זעלבינגער ליפֿטבאָי (אַ נעגער) הױבט איך אַרױף, דאַכט זיך, אַז אַפֿילו אומעטום אין דעם זעלבינגען ליפֿט.

און די מענשען זענען און די אַלע הײַזער די זעלבינגע. די מענער אַרבײַטען אַלע אין ביזנעס און זענען בריזער פֿון דער מאַסאַגען־לאַזע, די פֿרויען זענען אַלע שלאַנק, געהען פּונקט מיט די זעלבינגע בובי־קעפּ, מיט די זעלבינגע זײַדענע קלײדער מיט אָראָפּהענגענדיגע שפּיצען און מיט די זעלבינגע רינגען אויף די פֿינגער, זײַערע נים צו שעהנע, נים צו מיאוס'ע פּנים'ער, זענען שטאַרק בעפֿאַרבט און בעפּודערט מיט דער זעלבינגער קאָסמעטיק, און יעדע האָט בײַ זיך אין שטוב אַ נעגערין פֿון װעסט־אינדיען, אָדער װי מען רופֿט זײ דאָ, אַ חושך, װאָס זעהען דוכט זיך אויס אַלע גלײַך, און װאָס פּאַסען אויף די באַיעס, װאָס האָבען אויך אַלע אײן פּנים.

צװײ מאָל אין װאָך קומען זיך די אַלע פֿרויען צוזאַמען און מען שפּילט אין ברידזש. דערבײַ הערט מען אין ראַדיאָ די בעליבטע דזשאַז־לידער און מען זינגט זײ מיט. גאַנץ ניו־יאָרק זינגט די זעלבינגע לידער. אײנמאָל אַ װאָך געהט מען מיט'ן מאַן אויס אין קינאָ — גאַנץ ניו־יאָרק, און צוריק פֿאָהרט מען מידע, אויסגעשעפּטע אין סאָבװײ (אונטערגרונטבאַהן), צוזאַמענגעדריקט און צוזאַמענגעדריקט און צוזאַמענגעקװעטשט צװישען נאָך אַזעלכע טױזענדער פּאָרלײַט, װאָס זענען אויך אויסגעגאַנגען צו האָבען אַ „גוד טײַם" (פֿערװײַלונג), און מען לאַכט אַ דרעמעל שטעהענדיג.

אָבער װען מען װיל האָבען אַ ריכטיגע השגה פֿון דעם, װאָס דאָס הײסט מאַסע, המון, און אַ ריכטיגען בעגריף פֿון קאָלעקטיװ און קאָלעקטיװע לעבענס־פֿאָרמען, מוז מען צװישען 5 און 7 נאָכמיטאָג, בעת דער עולם װערט בעפֿרײַט פֿון דער אַרבײַט אַרײַנגעהן אין אַנ'אויטאָמאַט, װאו מען בײַסט איבער, און פֿאָהרען אין אונטערגרונטבאַהן. װער עס האָט אין דער צײַט נים געטאָן אָט די בײדע זאַכען, דער האָט בכלל נאָך נים קײן בעגריף פֿונ'ם ניו־יאָרקער לעבען.

און מײַנע פֿריהערדיגע בריף איז מיר שוין נים אײנמאָל אויסגעקומען צו דערמאָנען די אויטאָמאַטען און די סאָבװײס. עס קומט אויס. אַז איך חזר זיך איבער.

אָבער עס איז נים מײַן שולד. איך פּרוּװ געבען געטרײַע בעריכטען פֿונ'ם ניו־יאָרקער לעבען, און װי קאָן מען רעדען װעגען ניו־יאָרק. נים דערמאָנענדיג אָט די צװײ הױפּט־כאַראַקטער שטריכען זײַנע.

יאָ. בעת מען זיצט אין אַנ'אויטאָמאַט און מען זעהט אַרום זיך טױזענדער מענשען. װאָס טראָגען זיך מיט זײַערע טעצלער און װאָס זיצען און שלינגען אַלע די זעלבינגע שפּײַזען און משקאות, — בעקומט מען ערשט אַ השגה װעגען דעם מאַוים'דיגען קאָך־קעסעל, װאָס האָט אַרײַנגעשלונגען אָהן אַ שיעור מענשליכע בעשעפֿענישען, זײ איבערגעקאָכט און אַרױסגעשפּיגען אַלס אַנ'אומגעהױערע, צו גלײַך אויסטערלישע און װאָכעדיגע בעשעפֿעניש, װאָס הײסט „מאַסע".

און דאָס בעגרײַפֿט מען אויך דערמאָלט, בעת מען שטופּט זיך אין דעם אומדורכדרינגליכען המון פּאַסאַזשירען, װאָס פֿאָהרען פֿון זײַערע אַרבײַטס־שטעלען אין דעם אונטערגרונטבאַן.

אויף יעדער סטאַנציע, בעת עס עפֿענען זיך די טירען פֿון װאַגאָן, מוז זיך אַ גאָס אַרײַן אַ נײַע לאַװינע פּאַסאַזשירען און אַלע שטופּען זיך, קװעטשען זיך אין װאַגאָן איז ממש נישטאָ קײן לופֿט אויף צו אָטעמען, בעת מען הױבט אויף אַ האַנד, מוז זי שוין בלײַבען אַזױ, װײַל ס'איז קײן מעגליכקײט נישטאָ, זיך ריהרן צו טאָן און זיך אויסצוגלײַכען. אַ דערמאָלט דערזעהט מען בעשײַנפּערליך די אומגעהױערע מיליאָנען־אויגיגע בריאה, װאָס הײסט המון. און דערמאָלט פֿערשטעהט מען די אַלע אויפֿשריפֿטען די רעקלאַמעס און תּקנות װאו מען װענדעט זיך צו מיליאָנען, װײַל קײן אײנצעלנער מענש איז נישטאָ, ער איז צעקװעטשט און צעריבען געװאָרען, ער האָט נאָר צוגעגעבען זײַן טראָפּעלע זאַפֿט צו דעם גרויסען געקעכטס. און עס װערט פֿערשטענדליך, פֿאַרװאָס אַלץ אין אַמעריקאַ קאָנצענטרירט זיך אין הענד פֿון גרויסע פֿירמעס, װאָס קאָנען בעפֿרידיגען מיליאָנען מענשען מיט אַמאָל. פֿאַר דעם קלײנעם און אינדיװידועל איז דאָרטען נישטאָ קײן אָרט, מען דאַרף דאָרטען נישט קײן בעדינונג פֿונ'ם אינדיװידיום. פֿון דער פּערזאָן, אַלץ איז אויסגערעכענט פֿאַר מיליאָנען, פֿאַר כּלל, פֿאַר זײַן מאַיעסטעט דעם המון.

ש. שאפּירא

ביטעם ביוראָ

ציגעל-גאַס 39, לינקע אָפיצינע I שט.

(לאַנגיעריגער רעכטסקאָנסולענט מריער פּעטריקאָוער 25)

שרייבט אַלע אַרט געריכטס-אָנקלאַגעס אין אַלע אינסטאַנצען, ביטעס, בריף, איבערזעצונגען: פּויליש, דייטש, רוסיש, פראַנצויזיש געשעפטס-בריף אין אַלע שפּראַכען (אויף שרייבמאַשינע) שטרענג דיסקרעט.

Miejski Kinematograf Oświatowy

Wodny Rynek, Tel. 13-26.

Od dnia 4-II do dnia 10-II 1930 r.

Dla dorosłych

PANIENKA z OBJEKTYWEM

W roli głównej BEBE DANIELS

Dla młodzieży:

Wróbelki

(W Trzęsawisku życia)

Dramat w 9 aktach podług powieści Winnifred Dunn „Human Sparrows"

W roli głównej MARY PICKFORD

Seanse BEZPŁATNE dla młodzieży szkół pow. filmu „Serce Azji" o godzinie 11-ej i 13-ej.

FABRYKA CZEKOLADY i CUKRÓW St. MAJEWSKI w Warszawie

Egz. od 1898 r.

האָט דעם כבוד מיטצוטיילען, אַז פון 25. יאַנואַר ה. י. איז געעפענט געוואָרן

א אפּטיילונג פון הורט-פערקויף

אויף לאָדז און אויף לאָדזער וואָיעוואָדזטווא אין

לאָדז, צעגיעלניאַנאַ 7, טעל. 114-10

דער לאַגער איז פערזעהן שטענדיג מיט ערשטקלאַסיגע פרישע סחורה, וועלכע ווערט געליפערט מיט אויטאָבוסען פון וואַרשאַ.

אייגענע טיי-פאַקעריי און קאַווע-ברענעריי

צו פערקויפען אַ נייער סאַלאָנאָווע שענקל-פאַטעפאָן

פאַר אַ שפּאָט-ביליגען פרייז וּסכאָדניאַ 16 וו. 9 פּאַרטער.

צו פערדינגען אַ פאַבריק

אין צענטרום שטאָט, 14 קראַפּט-שטיהל מיט אַלע צובעהער פּרייזווירדיג פון 32—52-ער. אָפּערטען אין רעדאַקציע אונטער „B. D."

מיין פּרייז-קוראַנט פאַר אלע

ווילענדיג פאַר אַלע צוגענגליך מאַכען דאָס קויפען מיינע שיך, פערקויף איך זיי לויט די נעבען אָנגעגעבענע פרייזען

4 טיין האָט יעדער אין האַנד קויפענדיג מיינע שיך, ווייל זיי בעזיצען מעלות: עלעגאַנט, דויערהאַפט, מאָדערן און צוגענגליך פאַר אַלע

דער פערקויף קומט פאָר פאַמאַרסקאַ 24 (צופאָהר מיט די טראַמוואַיען: 4, 8 און 14) און פון 1-טען מערץ ה. י. אויך אין וואַרען-הויז יוליוש ראָזנער, פּיעטריקאָווער 98.

מיט אַכטונג

אלפרעד היינע

דאַמען-פאַנטאָפעל: לאַקסאָווע, שפּאַציר און ספּאָרט-שיך פרייז 29.50, 32.50, 35 זל.

מענער-שיך לאַקיר, ברוין און שוואַרץ פרייז 34.50, 36.50

פאַר קינדער און יונגלעך לויט מאָס.

קינא ZACHĘTA

זגערזשער 26

היינט צום לעצטענמאַל!

דער שלעפּער — די שענע זינדערין

ערשטקלאַסיגע דראַמע אין די הויפּט-ראָלען: קאַרמען באָני און האַנס יונקערמאַן

אין די הויפּט-ראָלען: יוזעף ראָוצינסקי קאָוואַל סאַמבאָרסקי. ווערא שמיטערלעוו און אַגנעס-פּעטערסען-מאַזשוכיז אויסערן-פּראַגר.: אונשטערבליכע ליבע

מ רגעו, שבת, גרויסע פּרעמיערע! אַנעראָטישע דראַמע אין 10 אַקטען —

לאַמבאַרד — א ליציטאַציע

וואַרשאַווער לייה-אַקצ.-געז. אויף בעוועגליכע משכנות אפּטיילונג אין לאָדז, זאַכאָדניאַ 31

מאַכט בעקאַנט, אַז דעם 24, 25 און 26 פעברואַר 1930

וועלען ווערען פערקויפט דורך אַ עפענטליכע ליציטאַציע די אין זיין צייט נישט-פעראַלגעירטע משכנות. די פּראָצענט דאַרפען איינגעצאָהלט ווערען פאַר'ן

18-טען פעברואַר 1930

ווייל נאָכ'ן דאָזיגען טערמין וועלען די משכנות-איינלייגער מוזען צוצאָהלען די קאָסטען פון דער מלוכה'שער פּראָביר-נשטאַלט פאַר דער דורכגעפיהרטע פּרובען-פעסטשטעלונג. די ליסטע פון די נומערן פון די משכנות, וואָס אונטערליגען דעם פערקויף, וועט ווערען פערעפענטליכט אין „קורייער לודזקי" און עס וועט אויסגעהאַנגען ווערען אין דער ביורא זאַכאָדניאַ גאַס נומער 31.

תלמוד תורה „עץ הדעת" קילינסקעגא 60

זונטאָג י"ח שבט א' פ' יתרו (16/II-30) 5 אַ זייגער צום ערשטען טערמין און ד. 23/II-30 א' פ' משפטים צום צווייטען טערמין אין דער זעלבער שעה ביי יעדער צאָהל מיטגלידער קומט פאָר אין לאָקאַל פון ת"ת „עץ הדעת" קילינסקיעגא 60

אַ גענעראַל פערזאַמלונג

מיט פאָלגענדע טאָג-אָרדנונג: 1) קאַסע-בעריכט 2) בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1930 3) וואַהלען פון אַ נייער פערוואַלטונג מיט אַ רעוויזיאָנס-קאָמיסיע 4) פרייע פאָרשלאַגען. צו וועלכער אַלע מיטגלידער ווערען געבעטען צאָהלרייך צו קומען די פערוואַלטונג.

בייעסטע מאדערנסטע שייטלען

ווי אויך פּאַריזער שרונדען צו זעהר ביליגע פרייזען צו בעקומען ביי ר. קאַץ, זאַכאָדניאַ 24

האנדעלס-בילאַנסען

פאַר'ן יאָהר 1929

ווערען פאַכמעניש אויסגעפערטיגט

דורכ'ן ביוראָ „ארגוס"

זאַכאָדניאַ 36, טעלעפ. 10,847

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס. אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.

קוואַרץ לאַמפּ-עלעקטרישער הייל-קאַבינעט-קאָסמעטיק

טעגליך פון 8 אַ זייגער ביז 9 אָוונט

זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג

בעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען

וויזיט 3 זלאָטעס

מעכאַנישע שלאָסעריי און ווייסעריי

J. Reder, Łódź

Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)

כ'נעם אָן פערשידענע שלאָסעריי-אַרבייט און אויטאָגענישע שווייסונגען אונטער גאַראַנטיע.

פּריוואַט-וואוינונג גדאַנסקאַ 20. וו. 17.

היפּאָטעקען-געלד

צו ביליגע צינזען

אויף בערלינער הייזער

בעזאָרגט שנעל

Ch. Regenwetter

S. 14, Stallschreiber № 33

Telefon: Dönhoff 4337.

סוחרים און פאַבריקאַנטען

פערלירט נישט אייער האָפנונג

אַז דאָס בעסטע מיטעל געגען באַנקראָטען און פּראָטעסטירטע וועקסלען, איז צו ווענדען זיך אין די בערימטע ביוראָ סאַנדאָווע

„ווערידאַס" פּיעטר. 31

אין הויף

טעל. 53-127 וואו אַלע חובות ענינים פון פּראָטעסטירטע וועקסלען ווערען שטרענג בעהאַנדעלט און פון דער ביוראָ געזיכערט און גאַראַנטירט. דאָס ביוראָ שיקט אַרויס אייגענע מענשען אויף דער פּראָווינץ אין גאַנץ פּוילען. דאָס ביוראָ ערלעדיגט אויך אַלער אַרט בית-שריפטען אין אַלע רעגירונגס-אינסטיטוציעס. אין דער ביוראָ איז אַנגאַזשירט דער געוועזענער סעקרעטאַר פון אורזשאַנד גראַדזקי

Antoni Matuszkiewicz

ס'ווערט ערטיילט אינפאָרמאַציעס וועגען עמיגראַציע, רייזע און פּאַס-אָנגעלעגענהייטען ווי אויך וועגען זעמטליכע מיליטער-ענינים.

Dr. med. S. WARSZAWSKI

אינערליכע קראַנקהייטען

ספּעציאַליסט פאַר מאָגען און דאַרם-קראַנקהייטען

האָט זיך איבערגעצויגען

אויף קילינסקעגא 86, טעל. 23-109.

וויכטיג פאַר דאַמען!

מאַכע איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבער-אַרבייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט די אדרעס:

פאַר נאָר 2.50 זל.

זאַוואַדזקאַ 23

אין הויף. 2-טען איינגאַנג, לינקס פּאַרטער.

בעמערק.: נייע היטע די לעצטע נייהייטען אין פּיינער ביליגער אויספירונג 50 פּראָצ. ווי איבעראַל

„TOLA"

מאן דלא ידע האי לאו גברא הוא (מועד קטן (ט"ו))

אַלע יודען מוזען וויסען, אַז קלויזעלעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט פון פּוילען, אַלע אַרט פּאָדאַניעס ווי: סאָנדאָווע, סקאַרבאָווע און אַדמיני-סטראַציגע אויך שותפות-אַקטען, וואוינונגס-אַקטען, אַפּעלאַציעס, ווילאַנ-טשעניעס איבערזעצונגען (אויך העברע-איש) א. ז. וו. שרייבט און ערלעדיגט לויט'ן אוסטאַוו

רעכטסקאָנסולענט: י. ח. בוזין

לאָדז, אַגראָדאָווא 3,

(עגזיסטירט זייט 1910.) צוגענגליכע פרייזען

איך וויל קויפען אַ קאַראַקול-פּאַלטען

אין אַ גוטען צושטאַנד פאַר אַ צוגענגליכען פּרייז צו ערפאַהרען ביי ה' רישפּאַן, דאָלנאַ 34 №

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה,

בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש, אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום. איבער דעם זאָלסטו קומען אין מיין

רעכטסקאָנסולענטען-ביוראָ צו

ה' מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17 זאַכאָדניאַ 52

טעלעפאָן 79-148

וואו ס'ווערט פּינקטליך און געוויסענהאַפט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעס, זאַפּעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אורזשאַנד ראָזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

מיט אַכטונג

ד. מאַנעלאַ, רעכטסקאָנסולענט

פּיעטריקאָווער 17

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: [illegible]
[illegible]

Redaktor-wydawca B. Hamburski

Wydawnictwo: B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 86.